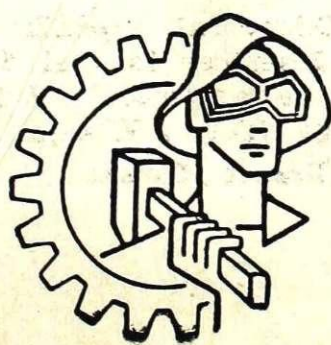

1956

10

ŽELEZAR

PREKLICI

Preklicujemo veljavnost izgubljenih izkaznic za vstop v Železarno, izdanih na imena:

Beznik Alojz, gradbeni odd., Divjak Danijel, žebeljarna, Krmelj Miran, Javornik II, Noč Valentin, hladna valjarna, Novak Stanislava, zavijalnica, Beznik Anton, hladna valjarna, Javh Gabriel, konstr. del., Legat Janez, promet. odd., Robič Valentin, promet. odd., Nusdorfer Viktor, promet. odd., Solar Franc, gradb. odd., Zolič Rasim, Jav I. Novak Marjan, žebeljarna, Likar Franc, šamotarna in Zrim Jože, transportni oddelek.

ZAHVALA

Podpisana Marija Noč se iskreno zahvaljujem zdravniku v jeseniški bolnišnici dr. Mirku Višnarju ter ostalemu osebju za vso skrb, pozornost in nego v času mojega zdravljenja na internem oddelku.

Marija Noč, Jesenice, Ciril Metodova 7

Ob nenadomestljivi izgubi drage žene in matere dveh otrok

AMALIJE ŽEN

se iskreno zahvaljujemo vsem darovalcem cvetja, godbi, organizaciji terena Plavž in vsem, ki so z nami sočustvovali in jo v tako lepem številu spremili na zadnji poti do preranega groba.

Zahvaljujemo se tudi dr. Čehu, dr. Rosenstajnovi, dr. Tancarju in dr. Marčiču za vso skrb in lajšanje njenega trpljenja ter strežnemu osebju kirurškega oddelka za vso pozornost in pomoč v času njene bolezni.

Iskrena zahvala tudi vsem darovalcem krvi iz obrata šamotarne, ki so se velikodušno odzvali plemenitemu dejanju.

Žalujoči mož Jakob, otroka Radko in Dušan ter ostalo sorodstvo.

Objava

Na osnovi tarifnega pravilnika Železarne Jesenice za leto 1955, člen 46 pozivamo vse delavce in uslužbence, ki so prekinili službeno razmerje v letu 1955, da dvignejo delež dobička.

Skladno s členom 44 tarifnega pravilnika so na delež dobička upravičeni vsi delavci in uslužbenci:

- a) ki so bili v l. 1955 zaposleni najmanj 9 mesecev in jim je delovno razmerje prenehalo po njihovi odpovedi;
- b) ki so bili v l. 1955 zaposleni najmanj 6 mesecev in jim je delovno razmerje prenehalo po odpovedi podjetja, upokojitvi, smrti, odsluženju kadrovskega roka itd.

Na delež dobička niso upravičeni oni delavci, ki jim je delovno razmerje prenehalo:

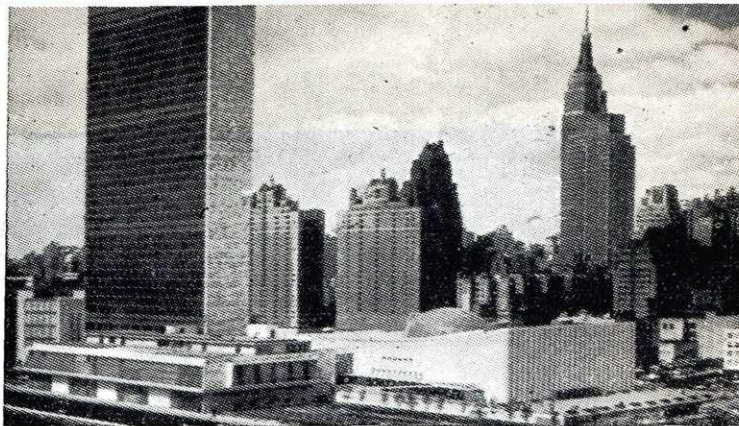
- a) zaradi disciplinskega ali sodno kaznivega dejanja;
- b) ako so brez odpovedi zapustili delo.

Zahtevki delavca in uslužbenca zapadejo v treh mesecih od objave tega poziva.

Personalni oddelek Železarne

Ob dnevu

ZDRUŽENIH NARODOV

Takrat še, ko so grmeli topovi na Daljnem vzhodu, maja 1945, so se sestali predstavniki 50. držav v mestu Zlatih vrat — San Franciscu, predstavniki štirih petin vsega prebivalstva na svetu, narodov vseh ras in celin, trdno odločeni, da vzpostavijo organizacijo, ki bo varovala mir in pomagala graditi boljši svet po strahoviti in uničevalni vojni. S svojimi podpisi so vdihnili življenje Ustanovni listini, enemu najpomembnejših dokumentov naprednih prizadevanj človeštva. 24. oktobra istega leta, potem ko je Ustanovno listino ratificiralo vseh pet velikih sil in večina ostalih držav - članic, je ta ustanova svetovne organizacije resnično zaživela in s svojim obstojem začrtala novo obdobje v zgodovini človeške skupnosti.

OZN je rodilo iskreno prizadevanje narodov, da bi, kot pravi Ustanovna listina, „prihodnjim rodovom prihranili nesrečo vojne, ki je enemu pokolenju dvakrat prizadejala nepopisno gorje“.

Vendar ni samo strah pred novo vojno katastrofo privedel narode v okrilje OZN, še važnejši činitelj je čedalje temeljitejše spoznanje potrebe po miroljubnem sodelovanju in sožitju vseh dežel ne glede na njihovo različno družbeno ureditev. Razvoj proizvodnih sil, sodobne tehnike in znanosti je dosegel takšno stopnjo, da sebično zapiranje znotraj meja ene države ni več možno. Svet je z napredkom modernih prometnih in komunikacijskih sredstev postal silno majhen, nevarnost pred atomskim uničenjem pa nas je stisnila kot prgišče zrna na dlani. Miroljubno sožitje je postalo imperativ obstoja in življenja, prvi pogoj za nadaljnjo ohranitev in razvoj človeštva. Ustanovna listina je najboljši izraz zgodovinske dozorelosti in uveljavitve načela sožitja. Njena glavna določila, na katerih sloni svetovna organizacija, kot so vsestransko in nenehno sodelovanje vseh dežel, popolno spoštovanje neodvisnosti, enakopravnosti in suverenosti, nevmešavanje v notranje zadeve drugih, ozemeljska nedotakljivost, prepoved uporabe sile in vojne v mednarodnih sporih — so hkrati glavna načela miroljubnega in dejavnega sožitja. Čeprav nekateri še vedno kršijo ta načela in jim tudi drugače nasprotujejo, so vendar moralno že zmagala. Najnovejši primer vlad Velike Britanije in Francije, ki sta se morali odreči uporabi sile v sueškem sporu, ker sta ostali v teh težnjah popolnoma osamljeni in jih celo domača javnost ni podprla, je najzgovornejši

primer, da sila ne more biti več sredstvo za poravnavo mednarodnih nesoglasij in nesporazumov.

Po drugi strani pa je še veliko neizpolnjenih nalog pred OZN: končni sporazum o razorožitvi, popolno uresničenje načela univerzalnosti, pomoč nerazvitim narodom, — da naštejemo le nekatere. Težavnost teh nalog pa ne plaši ZN, marveč jim celo daje pobudo za nadaljnje uspešno delovanje.

Prav sueški primer pa je dokončno potrdil tudi življensko upravičenost in ugled svetovne organizacije. Po dolgotrajnih diplomatskih dvobojih, kjer ni manjkalo odkritega rožljanja z orožjem, sta se le obe strani morali zateči k Varnostnemu svetu.

OZN je sicer še daleč od idealne oblike mednarodnega sodelovanja, je pa vendar največ, kar lahko v danih razmerah, upoštevajoč vse pogoje, nasprotja in različne težnje v svetu, dosežemo in uresničimo za učinkovito mednarodno sodelovanje. Še vedno je velik prepad med cilji in uresničeno stvarnostjo, toda pozitivne vloge in nujnosti obstoja ZN nihče, ki nepristransko gleda na sodobni razvoj, ne more več zanikati. Da so ZN več kot izraz želje posameznih držav in da so odsev nujne potrebe materialnih in političnih prizadevanj po združevanju sveta, najbolj zgovorno dokazuje to, da so ZN uspešno prebrodili hudo krizo v času hladne vojne. Iz tega kritičnega obdobja so ZN izšli ne samo neokrnjeni marveč celo okrepljeni, saj se je njihovo število dvignilo na 76 in je že z nekaterimi izjemami skoraj v celoti uresničeno načelo univerzalnosti — vsesplošnosti. Isto govori tudi vrsta uspehov, ki so jih ZN dosegli v 11 letih delovanja: uspešno posredovanje v nekaterih mednarodnih sporih (med Holandijo in Indonezijo, med Indijo in Pakistanom zaradi Kašmira, v palestinskem vprašanju, ob berlinski krizi, na Daljnem vzhodu itd.) določeni napredek v obravnavanju razorožitve in miroljubnega izkoriščanja atomske energije, v razvoju kolonialnih narodov, na gospodarskem in socialnem področju, z delom vrste specializiranih agencij i. pd.

Nikakor ni neskromno, če ob dnevu ZN znova poudarimo tudi pozitivno vlogo, ki jo je v dotedanjem razvoju svetovne organizacije odigrala Jugoslavija — ena najzvestejših članic ZN in najdoslednejših izpolnjevalcev načel Ustanovne listine.

V nedeljo, dne 16. septembra je bilo na Rupi pri Kranju veliko delavsko zborovanje, na katerem je govoril tudi član Izvršnega sveta tov. Franc Leskošek - Luka. Na zborovanju je bilo več kakor 40.000 ljudi iz vseh krajev Slovenije, med njimi tudi ugledni gostje, katere vidimo na naši sliki. Od leve proti desni stoje: sekretar okrajnega odbora SZDL tov. Stane Prezelj, Mirko Zlatnar sekretar OKZKJ Kranj, Janko Rudolf, predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Janez Mlakar, ljudski poslanec in Ivan Regent, predsednik Sveta »Svobod« in prosvetnih društev za Slovenijo.

Tovariš Miha Marinko med

V petek, dne 12. 10. 1956 je bila v veliki dvorani Delavskega doma na Jesenicah delovna konferenca ZK Železarne Jesenice. Konferenci so prisostvovali delegati vseh osnovnih organizacij v obratih Železarne, kakor tudi gostje, med njimi sekretar CK ZKS in predsednik Ljudske skupščine LRS tov. Miha Marinko, član CK-ZKS tov. Tomo Brejc, sekretar OK ZKS Kranj tov. Mirko Zlatnar, sekretar občinskega Komiteja ZKS Jesenice tov. Ivo Ščavničar in drugi.

Na konferenci je bilo podano izčrpno poročilo o problematiki iz Železarne, posebno pa so bila obravnavana v poročilu sekretarja TK ZKS tov. Ivana Saksida vprašanja s področja dela organov delavskega upravljanja, kakor tudi problemi sindikalne in mladinske organizacije v našem kolektivu.

Obširnemu poročilu sekretarja TK ZKS naše Železarne je sledila razprava, v kateri so sodelovali navzoči delegati ter gostje, med njimi tudi tov. Miha Marinko in Tomo Brejc. Iz razprave tov. Mihe Marinka povzemamo le nekaj misli. Tov. Marinko je opozoril na nekatere probleme in težave, ki obstojajo v naših podjetjih in povedal, da

bi morali v bodoče pri obravnavanju tarifne problematike posvečati večjo pozornost razliki plač med kvalificiranimi in nekvalificiranimi delavci, večjo skrb pa bi morali posvečati tudi nagrajevanju strokovnih delavcev in višjih izobražencev. Tov. Marinko je v svojem izvajanju poudarjal tudi to, da bi morali bolj kakor doslej skrbeti za boljše odnose s komuno, marsikateri problem, ki je za naše delavce življenjsko važnega pomena, pa bi nedvomno lahko rešili doma, to je v lokalnem merilu. Govornik je poudaril, da morajo komunisti čim bolj sodelovati v organih delavskega in družbenega upravljanja, kakor tudi povsod tam, kjer je to važno, to se pravi voditi morajo računa o vseh dogajanjih tako v tovarni in izven nje.

Tov. Tomo Brejc je v svoji diskusiji razpravljal o ideološki ravni komunistov in med drugim dejal, da mi dostikrat le kritiziramo nedelavnost, hkrati pa ne vodimo računa o sebi, ali smo zmožni, da bi okolici, v kateri živimo, pojasnili našo socialistično smer, po kateri gremo in za katero se borimo. Važno je, da se komunisti čimbolj izobrazimo, tako je dejal tov. Brejc, kajti potem bo delo lažje in uspešnejše. Dostikrat govorimo našim delavcem

Živahna razprava o naših strokovnih šolah

Peto redno zasedanje delavskega sveta v naši železarni je bilo 20. 9. 1956 v veliki dvorani delavskega doma pri Jelenju. Zasedanju je bil predložen zelo obširen dnevni red, tako da je zasedanje trajalo več ur. Na dnevnem redu so bila poročila organizacijske, tarifne in finančno-ekonomske komisije, nato pa je sledila razprava, ki je bila zelo obširna in živahna.

Največ govora je bilo prav gotovo v zvezi s financiranjem naših strokovnih šol. To vprašanje je postalo problematično v zadnjem času, ko je bilo govora o samostojnosti Metalurške industrijske šole kot samostojnem učnem zavodu.

Iz diskusije tov. Knafliča, komercialnega direktorja našega podjetja, je bilo razvidno, da so bili zavoljo tega napravljeni potrebni koraki, zastopniki našega podjetja pa so razpravljali o tej zadevi pri tov. Horjaku in tov. Bertonclju na Okr. ljudskem odboru v Kranju. Tov. Knaflič je med drugim v svoji razpravi povedal, da je zadeva pereča predvsem zaradi občutnega pomanjkanja finančnih sredstev, strinja pa se, da postane naša Metalurška industrijska šola zavod s samostojnim financiranjem.

Govorniki, ki so razpravljali v zadevi financiranja MIŠ, STŠ in Mojstrske šole, so med drugim načeli tudi vprašanje vloge naše tovarne pri vpli-

vu na šolo. Tov. Knaflič je poudaril, da gre v tem primeru le za oblike poslovanja, kar pomeni, da bi MIŠ imela svoje knjigovodstvo in zaključni račun, vse ostale stvari pa so še vedno stvar ustanovitelja, ki je v tem primeru naša Železarna. Tov. Knaflič je dodal, da stvar ni tako huda, o tej zadevi pa razpravljajo tudi merodajni činitelji pri Zvezni industrijski zbornici v Beogradu.

Tov. Brun je dejal, da moramo temu vprašanju posvečati veliko več pozornosti, kakor doslej. Vedeti je treba, tako je dejal tov. Brun, da se bo sedaj vložena vsota v bližnji in daljni bodočnosti bogato obrestovala v naši proizvodnji. Pri vsem tem je treba misliti na mojstrski kader in STŠ, kakor tudi na vzgojo kadra ostalih poklicev, kjer je prav tako potrebna kvalifikacija, to je za polkvalificirane in kvalificirane delavce, v kolikor te že nimajo.

Predsednik delavskega sveta tov. Verdnik je bil mnenja, da je vsak strah glede tega odveč, kajti člane našega kolektiva imamo tudi v LO jese-niške občine in v zboru proizvajalcev OLO Kranj, kjer bi naša beseda tudi nekaj zalegla, dejstvo pa je, da našo vlogo premalo odigramo v zunanjo-sti, to je tam, kjer bi jo morali, z drugimi besedami — v organih, ki so za to merodajni.

komunisti naše Železarne

v takšnem jeziku, da ga ljudje ne razumejo. vse premalo pa upoštevamo Leninovo zahtevo „govori delavcu v domačem jeziku“. Tov. Avbelj je na eni izmed zadnjih posvetovanj poudaril oziroma podčrtal, da trpi proizvodnja dostikrat zaradi premajhne izobrazbe človeka, prav zato pa moramo

skrbeti za to, da pridobimo čimveč izobrazbe, saj bomo tako koristili naši socialistični skupnosti.

Kakor je razvidno, je bilo na konferenci poudarjeno, da bomo morali posvečati v bližnji prihodnosti mnogo pazljivosti reševanju problemov s področja delavskega samoupravljanja in gospodarstva v naši Železarni, kakor tudi organizacijskim vprašanjem ZK ter delu mladinske in sindikalne organizacije. Gradivo konference bodo obširno obravnavale tri skupine, v katere so bili izvoljeni delegati konference. Te skupine bodo pred širšim posvetom komunistov Železarne Jesenice zasedale po trikrat, tako, da bo vsako poglavje referata detaljno obravnavano, na podlagi vsega tega pa bodo sprejeti potrebni zaključki, ki bodo koristno služili za bodoče delo vsem Upravnim samoupravnim in političnim organom v našem podjetju pri boljšem in hitrejšem obravnavanju notranjih problemov.

Obširneje o poteku konference ter posvetih skupin bomo poročali v prihodnji številki, bralce našega glasila pa bomo ob tej priliki seznanili tudi s sprejetimi zaključki.

Tovariš Miha Marinko med svojim govorom Foto Torkar

Po mnenju tov. Labure ki je v celotni razpravi tudi večkrat sodeloval, bo to vprašanje rešeno z novim letom 1957, kritični pa so le zadnji trije meseci v letošnjem letu. Železarna v zadnjem času zaradi šole ni imela večjih izdatkov, zato bi ne smelo biti pereče ali sporno vprašanje ostalih treh mesecev. Ob zaključku razprave je tovariš Knaflič dejal, da moramo zagotoviti nemoten pouk v šoli, vendar pa moramo vso zadevo urediti tako, da bo v skladu z uredbami in ne bodo pri tem trpeli fondi, v kolikor jih imamo na razpolago prav zato pa je treba celotno zadevo glede finansiranja naših strokovnih šol vsetransko in dobro proučiti.

Po zaključeni razpravi v kateri je sodelovalo več kakor 40 članov delavskega sveta, je bil sprejet predlog organizacijske komisije, da se potrdi odločba o ustanovitvi MIŠ, ki postane samostojen učni zavod, glavni direktor in upravni odbor našega podjetja pa prevzameta nalogo, da se zadeva glede finansiranja naših šol uredi z okrajnimi in republiškimi forumi.

Delavski svet našega podjetja je v nadaljevanju svojega zasedanja razpravljal še o tarifni problematiki, kjer je bilo govora predvsem o novih delovnih mestih, ki se uvajajo v naših obratih ter o delavnih mestih, ki so že ali pa bodo ukinjena v bližnji bodočnosti. Razprava je kritično obravnavala nekatere probleme s področja naše tarifne politike, saj se, kot je dejal član DS tov. Martin Noč, dogaja tudi to, da ni bilo odgovora glede predloga za delovna mesta v obratih valjarne na Javorniku. Predsednik organizacijske komisije pri DS je v pojasnilo tov. Noču povedal, da predlogi in podobne stvari prihajajo predhodno na personalni oddelek podjetja in šele nato jih je možno reševati pri organu delavskega upravljanja.

Zanimiva je bila tudi razprava na poročilo komisije HTZ, ki ga je podal tov. Novak Gregor. Ugotavlja se, da delavci v številnih primerih ne uporabljajo zaščitnih sredstev. V Trepči imajo po izjavi predsednika DS, tov. Verdника, zadevo urejeno tako, da delavec, ki se je ponesrečil in ni uporabljal potrebnih in v ta namen določenih zaščitnih sredstev, ne dobi bolniških dnin v času bolovanja. Vendar je vprašanje, kako bi se to obneslo tudi v našem železarskem podjetju. Popolnoma pravilno je, da je bilo na zasedanju delavskega sveta tokrat nekoliko več govora o nezgodah. Član DS, tov. Knific, je bil mnenja, da bo treba vprašanju glede nezdov v naših obratih posvečati več pozornosti, kakor v zadnjih letih. Nezgode s smrtnimi izidi so v letošnjem letu pogoste, večkrat pa se dogaja, da so nezgode posledica malomarnosti samih delavcev. Vodstva v posameznih obratih bi morala skrbeti za boljšo organizacijo dela, v obratih in oddelkih zaposlene delavce je treba opozarjati na obstoječe nevarnosti, ki se jih pri nas prav gotovo ne manjka.

Ob zaključku zasedanja so člani delavskega sveta govorili tudi o stojninah, za katere je bilo

vplačanih 5 milijonov dinarjev. Da so stojnine tako visoke, kolektiv ne zadene nobena krivda, pa pa bo treba urediti marsikaj tudi z železnico, da bo dostavljala vagone takrat, ko jih rabimo. Tov. ing. Knez je opozoril, da je bila tozadevno že sprejeta in odposlana resolucija. Tov. kom. direktor je povedal v zvezi s tem, da so o tej zadevi razpravljali že z merodajnimi činitelji in jih seznanili z številnimi ozkimi grli v naši železarni, povedali pa so jim tudi, da ni prav, da se stojnine zaračunavajo na račun sklada za svobodno razpolaganje

SKLEPI 5. REDNEGA ZASEDANJA DS ŽELEZARNE JESENICE Z DNE 20. IX. 1956

1. Potrdi se odločba o ustanovitvi MIŠ v finančno samostojen zavod z dodatnim predlogom tov. kom. dir. Knafliča, da glav. direktor in UO prevzameta nalogo, da se reši vprašanje finančnih sredstev z okrajem, republiko ali zvezo.
2. Predlog organiz. komisije za otvoritev novih in ukinitve starih delovnih mest se potrdi po predlogu UO s pripombo predsednika organiz. komisije, da DS take stvari naprej sprejme in se šele nato izvršijo.
3. Prošnja za omilitve kazni tov. Sremšek Marije se zavrne in potrdi sklep disciplinskega sodišča.
4. Sprejme se polletno poročilo komisije HTZ.
5. Predlog za koriščenje amortizacijskega sklada za zamenjavo glede nabave posode za Kazino, kakor tudi za prodajo osebne avtomobila „Volkswagen“ obč. odboru SZDL na Jesenicah se sprejme.
6. Sprejme se predlog za nagrajevanje delavcev, ki niso v normi, premiji ali DP.
7. Zvišanje tarifnih postavk nekaterim starejšim strokovnim uslužbencem ŽJ se ne odobri.
8. Potrjen je predlog za spremembo lestvice za izračun premij za vodstvo podjetja.
9. Sprejme se sprememba čl. 19 t. 2 premijskega pravilnika — vplivnega faktorja za premije OTK.
10. Sprejme se predlog za plačilo zaostanka delavcem, ki so pričeli z delom v normi po 1. I. 1956.
11. Sprejet je Pravilnik o priznavanju in izplačevanju dnevnic, potnih in selitvenih stroškov, terenskih dodatkov in povračilo za ločeno življenje.
12. Sprejme se polletno poročilo o finančnem poslovanju podjetja ter predlog tov. Božiča, da se sestanejo naši zastopniki z Delavskim svetom železnice ter se temeljito pogovore o stvarih, ki ovirajo celotno naše gospodarstvo.
13. Sprejme se predlog za najetje posojila za popravilo montažne hiše na Javorniku v znesku 370.008 dinarjev.
14. Sprejme se predlog za delitev preostalega dobička iz leta 1955.
15. Sprejme se predlog za odpis koksa v višini 27.946.000 dinarjev.

ČAS JE ZLATO

„Čas je zlato“ pravi pregovor, katerega modernizirana oblika se glasi danes „čas je denar“. Kadarkoli je pri nas v Železarni treba začeti z nečim novim, z novo obliko dela z ljudmi, se oglasi star pregovor, da za to ni časa. Nad tem pomanjkanjem časa toži takrat skoro vsak, ki bi lahko nov način dela uporabil, najsi bo to v upravi ali po obratih. Morda je ponekod to tudi upravičeno. Če pa pomislimo pri tej tožbi, moramo priznati, da ta ne sme pripadati človeku dvajsetega stoletja. Ta se mora namreč zavedati, da ima dan štiriindvajset ur in s temi urami mora on razpolagati ter si jih pravilno razporediti za delo, razvedrilo in počitek. Pri sedanjem ritmu in tempu industrijske proizvodnje igra čas veliko vlogo in biti gospodar časa tekom celega dneva, tednov in let pomeni, znati si razporediti delo tako smotrno, da ne izgubljam po nepotrebnem časa niti pri delu, razvedrilo in počitku.

Če samo nekoliko samokritično pogledamo svoje delo preko dneva, tedna in meseca, bomo kmalu ugotovili, koliko nepotrebnih dejanj napravimo samo zato, ker nismo že v začetku dobro premislili, kaj pravzaprav hočemo, kaj je naš cilj. Vdila nas je pri delu le želja, delo čimprej končati ter samega sebe prepričati, da smo delo dobro opravili. Včasih, morda tudi večkrat, se nam to posreči; ko pa nam enkrat spodleti, iščemo krivca povsod drugje, da bi se opravičili pred samim seboj in nato še pred drugimi. Da smo pa krivi sami za posledice takega dela, to pa je najtežje priznati vsakemu človeku.

Koliko časa izgubljam, ker nismo točni. Izgubljam ga sebi in izgubljam ga drugim. Vsi se izgovarjamo nad pomanjkanjem časa in pri tem ga z netočnostjo znova zapravljamo. Če pogledamo ljudi, za katere je znano, da imajo res veliko dela, bomo opazili, da so vsi ti pri svojih delih izredno točni. Oni ljubijo urejenost in jim je točnost samo pogoj, da lahko res mnogo naredijo. Iz njihovih ust bomo tudi redko slišali tožbo nad pomanjkanjem časa. Oni čas izkoriščajo, nam pa se dogaja obratno, da čas izkorišča nas.

Mnogo časa izgubljam, ker v dnevnem življenju ne znamo ločiti pomembno od manj pomembnega, bistveno od nebistvenega. Seveda je tu res, nekomu je važnejše to, drugemu nekaj drugega. Vendar je treba znati razlikovati to prav glede na cilj, ki ga hočemo doseči. To lastnost pa si pridobimo, če znamo analizirati probleme na sistematičen in logičen način. Znanstveniki se tega poslužujejo, ko rešujejo zamotana vprašanja v eni ali drugi panogi znanosti.

Vodilni kader vsakega podjetja rešuje probleme tehnične ali personalne narave, ki stojijo dnevno pred njim, mora, če jih hoče z uspehom obla-

dati, iskati vzroke, ki so jih povzročili. Imamo pa navado, da se hitro zadovoljimo, posebno pri personalnih problemih, ko najdemo en vzrok, da prenehamo iskati druge, ki prav tako vplivajo na težave, s katerimi se borimo. Premalo se zavedamo, da so pojavi vedno povezani drug z drugim, da so odvisni drug od drugega in so pogoj drug drugemu in so tudi v stalnem razvoju in spreminjanju. Zato glejmo, ko najdemo en vzrok, da poiščemo tudi druge vzroke, ki so prav tako pomembni. Predvsem iščimo one vzroke problemov, ki smo jih povzročili mi sami. S svojim odnosom do drugih ljudi lahko namreč povzročimo, da drugi delujejo tako, da se pojavijo že ob najmanjšem povodu lahko težave in posledice, katere je potem težko odstranjevati.

Zato ne bi smel nihče od vodilnega kadra tožiti, da nima časa, kadar gre za vprašanje izboljševanja medsebojnih odnosov. Če gre za uporabo metode, novega načina dela z ljudmi, ki naj to izboljšajo, ne iz nekih abstraktnih razlogov, temveč s stališča proizvodnje, potem ne more biti izgovora, da za to primanjkuje časa. Otresti se moramo miselnosti, ki nas hromi. Z izgovorom, da ni časa, ustvarjamo in vzdržujemo v sebi misel, določeno predstavo, ki je za nas največja ovira in jo je najtežje premagati.

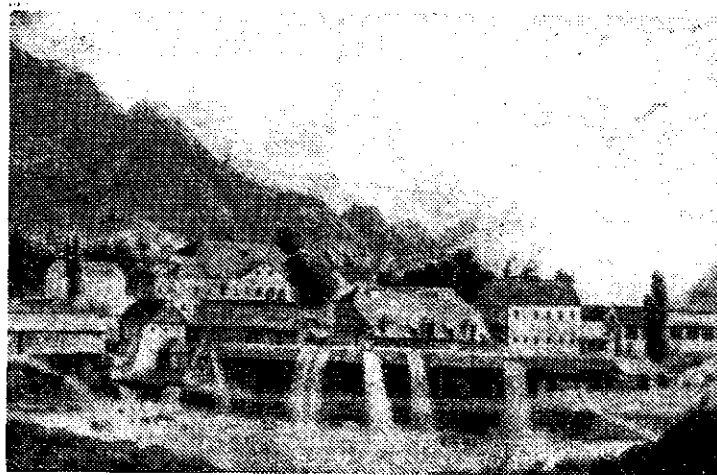
Uporabiti bo treba tudi zase oni princip poučevanja po metodi PIV (praktično izobraževanje vodilnega kadra), ki govori kako se pripravi izvrševalca. Človek, ki naj začne z novim načinom dela, se mora pripraviti zanj. Je v nekem pomenu izvrševalec, ki naj dela po novi metodi. Moral se bo sprostiti, da bo lahko odstranil vse ovire, ki jih je ustvaril v svoji zavesti in podzavesti, da postane sprejemljiv za nove misli in način dela. Metode mora popolnoma spoznati, da ve, kje jo lahko in tudi kako jo more koristno uporabiti.

Metoda PIV (praktično izobraževanje vodilnega kadra), program „Kako poučevati“ ne daje samo pedagoške principe poučevanja, ne pomaga samo s psihološkimi nasveti pri izboljševanju medsebojnih odnosov, temveč nam, če jo znamo pravilno uporabljati, koristi tudi pri naši veliki težavi, pri pomanjkanju časa. Navaja nas k sistematičnemu delu, ki ima pred seboj cilj ter zato ne izgubljam po nepotrebnem časa z nebistvenimi in manj pomembnimi opravili. V okviru določenih faz dela bomo vedeli izluščiti ono, kar je pogoj, da bomo prišli po najkrajši in najboljši poti do zaželenega učinka.

S tem bomo postali polagoma vedno večji gospodarji nad svojim časom in izrek „čas je zlato“ oziroma, „čas je denar“ bo dobival za nas drug pomen, kakor pa ga ima sedaj.

*O mesecu oktobru
smo proslavili*

Teden muzejev

Stara Sava sredi 19. stoletja

Vsi muzejski in konservatorski delavci Jugoslavije so s ponosom pričakovali letošnji „Teden muzejev“, ker je mednarodni muzejski forum UNESCO-oddelek za muzeje in spomenike, sledil njihovemu že dveletnemu zgledu in spremenil dosedANJI mednarodni „Dan muzejev“ v „Teden muzejev“. Proglasil ga je za mednarodno manifestacijo pomena in vrednosti muzeja v kulturnem in socialnem življenju današnje družbe.

Letošnji „Teden muzejev“ je bil določen za čas od 6.—14. oktobra 1956 in je bil organiziran prvič

v vseh državah, članicah UNESCO. Težišče tedna je bila popularizacija vzgojne vloge muzejev pri vzgoji mladine in izobraževanju ljudskih množic. Ta naloga je bila v programu, ki ga je razposlal UNESCO vsem državam članicam, poudarjena še prav posebej. Izšla je posebna številka revije „Revue analytique de l'education“ z naslovom „Le role de muses dans l'education“ (Vloga muzejev v vzgoji), ki jo izdaja UNESCO v Parizu. Iz gradiva

Rezultati naše proizvodnje

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA MESEC SEPTEMBER 1956 Skupna proizvodnja

Obrat	Indeks izvršitve v % Količina
Plavž	91.6
Martinarna	88.8
Elektro peč	103.8
Sa	90.1
Težka proga	157.6
Lahke progo	107.6
Žična valjarna	96.7
Valjarna 2400	65.5
Valjarna 1300	142.7
Jeklovlek	112.7
Sa	113.4
Hladna valjarna	96.6
Žičarna	103.9
Predelani proizvodi	86.3
Cevarna	109.9
Elektrodni oddelek	61.1
Sa	98.8
Siva livarna	118.1
Jeklo livarna	103.4
Sa	116.0
Opekarna	99.8
Skupaj	99.3
Družbeni plan po količini 99.3%	

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA MESEC JANUAR-SEPT. 1956 Skupna proizvodnja

Obrat	Indeks izvršitve v % Količina
Plavž	92.0
Martinarna	99.9
Elektro peč	100.0
Sa	97.2
Težka proga	105.0
Lahke progo	106.3
Žična valjarna	87.2
Valjarna 2400	95.8
Valjarna 1300	93.8
Jeklovlek	112.7
Sa	99.3
Hladna valjarna	90.7
Žičarna	91.8
Predelani proizvodi	91.9
Cevarna	105.8
Elektrodni oddelek	62.0
Sa	91.9
Siva livarna	116.9
Jeklo livarna	120.0
Sa	117.4
Opekarna	100.8
Skupaj	97.8
Družbeni plan po količini 97,8%	

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA MESEC SEPTEMBER 1956 Blagovna proizvodnja

Obrat	Indeks izvršitve v % Količina
Plavž	—
Martinarna	—
Elektro peč	—
Sa	—
Težka proga	—
Lahke proge	112.8
Žična valjarna	36.4
Valjarna 2400	67.2
Valjarna 1300	142.7
Jeklovlek	112.7
Sa	114.1
Hladna valjarna	96.6
Žičarna	110.4
Predelani proizvodi	86.3
Cevarna	109.9
Elektrodni oddelek	61.1
Sa	99.9
Siva livarna	—
Jeklo livarna	18.0
Sa	18.0
Opekarna	88.2
Skupaj	108.8
Družbeni plan po količini 108.8%	

o vzgojni vlogi muzejev je razvidno, da v tujini izredno mnogo o tem vprašanju razpravljajo in so zato muzeji, kjer te strani svoje dejavnosti ne zanemarjajo, tudi upoštevani kot res vzgojno-izobraževalne ustanove, kar daje njihovem znanstvenemu delu le še večji poudarek.

V naši republiki je prevzel pokroviteljstvo nad Tednom tov. Boris Kocjančič, član Izvršnega sveta LRS in predsednik Sveta za kulturo in prosveto LRS. Ob otvoritvi Tedna, dne 6. 10., je imel poseben nagovor po radiu, v katerem je poudaril, naj da letošnja proslava Tedna muzejev tak sloves,

kakor je primeren za ustanove, ki zbirajo in proučujejo gradivo, s katerim se bogati naša nacionalna kultura.

Na Jesenicah smo sledili vzgledom enakih ustanov tako, da je bil Tehniški muzej naše Železarne v Tednu muzejev odprt vsak dan od 9. — 18. ure. Številni obiskovalci, ki so si v tem času ogledali razstavljene predmete v našem železarskem muzeju, so nam dali lepa priznanja, mi pa smo uverjeni, da smo tako, čeprav skromno, le prispevali k dvigu pomena in vzgojne vloge naših muzejev.

LED JE PREBIT

**Občinski ljudski odbor Jesenice
je sprejel pravilnik
o poslovanju odbora za postavitev
centralnega spomenika NOB**

Občinski ljudski odbor Jesenice je na svoji zadnji seji sprejel pravilnik o poslovanju odbora za postavitev centralnega spomenika NOB na Jesenicah.

Med številnimi problemi, ki jih na Jesenicah rešujemo več let oziroma skozi vsa poveljna leta, je tudi postavitev centralnega spomenika NOB. Tozadevno je bilo v zadnjih letih precej razprav, tudi sestankov, in posvetov ni manjkalo, vendar so vsi dosedanja napor ljudji, ki so se odločili za to, da postavimo na Jesenicah dostojen spomenik žrtvam NOB in fašističnega nasilja, ostali samo formalna stvar na papirju. Pri vsakem poizkusu, da bi to zadevo le spravili na zeleno vejo, je nastala vrsta nepremostljivih ovir in težav, tako da zaželenega uspeha kljub dolgotrajnim naporom ni bilo moč doseči. Pred leti je akcija za postavitev spomenika padlim borcem na Jesenicah nekoliko napredovala, tako da je bilo nabranih celo nekaj denarnih sredstev, ki pa so bila pozneje uporabljena za ureditev partizanskih grobišč.

V letošnjem letu stvari s to zadevo kažejo nekoliko boljše, tako da je pričakovati boljših uspehov, kakor smo jih bili vajeni doslej. Pri občinskem ljudskem odboru je bil ustanovljen pripravljalni odbor, ki šteje 17 članov, vodi pa ga predsednik ObLO Jesenice tov. Maks Dolinar. Doslej so bili urejeni načrti, določena lokacija prostora. Kakor kaže, bo centralni spomenik NOB postavljen na Cankarjevem trgu pred poslopjem gimnazije. V ta namen bo potrebna preureditev Cankarjevega trga, spomenik pa bo veljal okrog 15 milijonov dinarjev.

Odbor za postavitev spomenika na Jesenicah bo imel polne roke dela, vedeti pa je treba, da bo delo tega odbora uspešno le v primeru, če bodo prebivalci mesta Jesenice pokazali za postavitev spomenika kar največ zanimanja in sicer tako, da bodo nudili potrebno pomoč, kajti vsota 15 milijonov je precejšnja. Po vsej verjetnosti se bo omenjeni odbor lotil obsežne nabiralne akcije, ki bo

trajala vse dotlej, da bo spomenik postavljen na Cankarjevem trgu, to je v kulturnem središču mesta. S postavitvijo centralnega spomenika bo močno izpremenjeno lice tega dela železarskih Jesenic. Prebivalci mesta bodo nedvomno pokazali kar največ razumevanja, kajti vedeti je treba, da je skrajni čas, da naše železarsko središče dobi trajen in lep spomenik, ki je namenjen vsem tistim, ki so v obdobju štiriletno narodno osvobodilne borbe žrtvovali svoja življenja za lepšo prihodnost nas vseh. Ta zavest prebivalcev železarskih Jesenic pa se bo pokazala pri že omenjeni akciji, ki se bo imenovala — Dobrodošel je vsak dinar.

Srečko Kosovel

Meditacije

I.

Bij nas po glavi, kruti trinog,
da obudiš do sedaj nas brezbrizne,
da nas napraviš hlapce ponižne
uporne, ker smo prekrizanih rok

gledali padanje šib po nas
gledali tlačenje, kruto teptanje;
zbudi v nas najsmelejše sanje,
daj da začutimo Njen obraz.

Bij, da preživimo to zimo
v zbiranju skritih, zatrtih sil,
kliči nas z udarci, da se prebudimo,
da zapustimo te črne temnice
in se borimo le za en cilj,
za življenje Velike Pravice.

Tovarišu Medji v slovo

V prvih septemberskih dneh je neizprosna smrt iztrgala iz naših vrst moža, katerega življenje je bilo veskozi tesno povezano z našim železarskim razvojem.

Anton Medja se je rodil leta 1879, delati pa je začel že s svojim 14 letom starosti. Pred svojim vstopom v tovarno je bil zaposlen pri prevažanju oglja v Bohinju, kjer je obstojal plavž. Tako je pomagal kot mlad fant svojemu očetu in sicer prav do takrat, ko je pogorela tovarna v Bohinju, nato pa je prišel v našo tovarno na Jesenice, kjer se je izučil za livarja. Pokojni Medja je bil zelo vesten delavec in pri ostalih sodelavcih tudi priljubljen, saj so ga poznali domala vsi starejši delavci v naši tovarni, kjer je bil zaposlen 57 let. Med našimi livarji je delal do leta 1952, nato pa je odšel v zasluženi pokoj. Pokojnika so dobro poznali tudi v naših strokovnih organizacijah, saj se je dolgo vrsto let nahajal med napredno mislečimi in socialistično usmerjenimi delavci.

Pokojni Medja je le kratko dobo užival sadove svojega trudapolnega dela, 10. septembra pa je umrl v visoki starosti 77 let. Na njegovi zadnji poti ga je spremilo veliko število njegovih dolgoletnih sodelavcev-livarjev, kakor tudi znancev in prijateljev iz ostalih obratov naše železarne, ob njegovem odprtem grobu pa sta se poslovila tov. Osvald in Andervald iz jeklolivarne. S smrtjo pokojnega livarja Medje so železarske Jesenice izgubile človeka, ki je vestno in požrtvovalno oprav-

ljal svoje delo tudi v letih, ko so obstojale primitivne naprave, saj o takšni mehanizaciji, kakršno imamo danes, ni bilo govora; zato pa je bilo potrebno toliko več trdega dela.

Slava njegovemu spominu!

Za „tovariša“ in proti „gospodu“

Gospod, gospa, gospodična...

Saj konec koncev ne moreš nikomur zameriti, zlasti pa ne malomeščanu, če te tako nagovori — lahko pa rečemo, da ni prav, če te besede prihajajo v modo, in če srečujemo ljudi, ki so užaljeni, če jih nagovorimo s tovarišem ali tovarišico.

Bili so časi, ko smo drugače gledali na to stvar. Spomnimo se na narodnoosvobodilni boj, spomnimo se na tovarištvo, ki se je skovalo v skupnem boju. Ko si postal tovariš in si lahko imenoval druge ljudi tovariše, je to pomenilo nekaj velikega: v tej besedi se je zrcalilo enotno hotenje, da obračunamo s hlapčevsko preteklostjo, ko so „gospodje“ vihteli korobače nad nami. Kako smešno je zvenelo, če te je kdo nagovoril z „gospodom“ in kako si se šele bridko na-

smehnil, če ti je kdo dejal „gospod tovariš“. Tako so nas nagovarjali samo tisti ljudje, ki so bili zaostali, ki so potihem simpatizirali z našimi sovražniki, ali pa si pod vplivom klerikalizma niso upali sodelovati z OF. Partizan ni nagovoril z „gospodom“ drugega, kakor kakega župnika ali kaplana, o katerem je bil trdno prepričan, da je nasprotnik narodnoosvobodilnega boja.

V besedi tovariš se je torej zrcalil boj za skupne cilje, za zmago nad sovražnikom, za obračun s hlapčevsko preteklostjo, za odpravo izkoriščanja človeka po človeku, za lepše življenje. Toda mar — sedaj, ko smo pglavitne cilje že dosegli, ko smo si v boju za socializem zgradili trdne temelje lepše bodočnosti, mar sedaj, ko skupno uživamo sadove skupnih naporov, nismo

več tovariši? Mar so se med nami pretrgale vezi, ki so nas združevale v času narodno-osvobodilnega boja? Nasprotno, naša enotnost je še trdnejša, naša skupnost še večja, saj je ogromna večina prebivalstva združena v Socialistični zvezi delovnega ljudstva. Mar torej nima po tolikih skupnih naporih v tej tako veliki in trdni socialistični skupnosti beseda tovariši ali tovarišica prav tolik, če ne še večji pomen, kakor ga je imela nekoč? Mar si sedaj, če imaš dobro službo, če ti ni treba kakor nekoč — stradati, če si direktor, komercialist ali karkoli, mar si sedaj postal iz tovariša — gospod?

Ne, v naši socialistični družbi ni gospodov, ker nihče ne gospoduje nad nami. Naše socialistično gospodarstvo prehaja v višje oblike — v družbeno upravljanje, kjer ne sme biti govora o gospodovanju nad tistimi, ki so posameznikom poverili delo na tem in onem položaju, nad tistimi, ki imajo pravico to delo nadzorovati in od vsakogar zahtevati, da polaga račun o delu, ki ga opravlja v imenu družbe. Tudi v drugih državah bi bili delovni ljudje srečni, če ne bi nihče gospodoval nad njimi, če ne bi bilo gospodov, od katerih je odvisen njihov „biti ali ne biti“.

Mar nam sme torej biti vseeno, če pod vplivom malomeščanskih ostankov priha-

jajo v modo spet „gospodje, gospe in gospodične“? Ne, ne sme nam biti vseeno, zakaj socialistična stvarnost zahteva od nas, da se po svojih močeh vsi enako trudimo, da smo tovariši in da tovariši ostanemo.

No, da ne bo kdo dejal, da smo ekstremisti in hočemo besedi „gospod“ in „gospa“ odpraviti iz slovenskega besednjaka, tedaj sta primerni ti dve besedi tam in takrat, kadar gre za izraz posebnega spoštovanja do starejših ljudi ali pa takrat, kadar govorimo s tujci, ki živijo v drugačnem družbenem sistemu in so daleč od socialistične miselnosti. Tudi tuje diplomatske predstavnike tituliramo z gospodi, ker s tem izražamo spoštovanje oziroma naš odnos ne samo do njih in njihovega predstavniškega položaja, ampak tudi do držav, ki jih predstavljajo.

Vse drugo tituliranje z gospodi pa je odveč, ker pri nas — kakor je že rečeno — že dolgo nihče več ne gospoduje.

Op. ur. Sestavek gornje vsebine je pred kratkim objavila revija „Borec“, ki izhaja pri Glavnem odboru ZBNOV v Ljubljani. Ker je članek zanimiv in bi ga kazalo resno upoštevati tudi v našem podjetju, smo se odločili, da ga objavimo v celoti.

Kaj mislite o tem?

OBVESTILO!

Cenjene bralce Železarja obveščamo, da ima naše uredništvo v svojem arhivu še precejšnje število izvodov vseh 5 letnikov. V ilustracijo navajamo, da je naš list izhajal po sledečem vrstnem redu:

<i>Letnik 1952</i>	<i>vseh 12 števil brez prekinitve</i>
<i>Letnik 1953</i>	<i>številk 1-2, 3-4, 5, 6, 7, 8-9, 10, 11, 12</i>
<i>Letnik 1954</i>	<i>„ 1, 2-3, 4-6, 7-8, 9-19 in 11-12</i>
<i>Letnik 1955</i>	<i>„ 1, 2-3, 4-5, 6-7, 8-9 in 10-12</i>
<i>Letnik 1956</i>	<i>doslej izdanih 10 števil brez prekinitve</i>

V kolikor cenjenim bralcem manjkajo posamezne številke, naj to nemudoma sporočijo Uredništvu Železarja, hkrati pa naprošamo cenjene bralce, ki posedujejo celotno zbirko izdanih izvodov našega glasila, da svoje naslove sporočijo uredništvu Železarja. Podatke potrebujemo najkasneje do 15. 11. 1956 zaradi predvidene izdaje jubilejne številke Železarja.

Uredništvo Železarja

Nagrajevanje novatorskih predlogov je urejeno s posebnim pravilnikom

Posebna komisija pri Delavskem svetu naše železarne je na podlagi obstoječih predpisov izdelala pravilnik, z namenom, da se po določbah tega pravilnika nagrajujejo avtorji koristno izvedenih novatorskih in racionalizatorskih predlogov. Ker bo Pravilnik zanimal vse dosedanje avtorje predlogov, kakor tudi tiste člane našega kolektiva, ki se zanimajo za to vrsto dejavnosti, objavljamo pravilnik v celoti. Pravilnik je bil sprejet na zasedanju Delavskega sveta Železarne Jesenice dne 20. januarja 1956.

PRAVILNIK

o upravljanju sklada za napredek proizvodnje, novatorstvo in racionalizacijo.

1. člen

Za pospeševanje industrijske proizvodnje, racionalizacijo in novatorstvo se osnuje pri Železarni Jesenice v smislu Odloka o uporabi sredstev gospodarskih organizacij za samostojno razpolaganje Ur. list FLRJ št. 35/1955 z dne 3. avgusta 1955 Sklad za napredek industrijske proizvodnje, novatorstvo in racionalizatorstvo.

2. člen

Sklad se formira iz:

a) fiksnega zneska dela dobička, ki po odbitku vseh obveznosti po instrumentih družbenega plana ostane podjetju v smislu Uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij (Ur. list 54/54).

b) Iz dela dobička, ustvarjenega zaradi znižanja lastne cene, ki ostane podjetju po instrumentih družbenega plana v smislu Uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij (Ur. list 54/54).

c) Iz dela preostalega neporabljenega dobička podjetja iz prejšnjih poslovnih let. Višino zneskov iz posameznih virov določi Delavski svet za vsako leto posebej.

3. člen

Iz sklada bo Železarna Jesenice krila:

a) odškodnine za izume, novatorstvo in racionalizacije ter izboljšave.

b) Stroške za izdelavo prototipov.

c) Stroške za študij in raziskave v zvezi z napredkom proizvodnje, poslovanjem podjetja in izboljšanjem delovnih in življenjskih pogojev delavcev ŽJ.

4. člen

Upravni odbor sestavljajo: 4 člani DS, 1 član nižje komisije za reševanje vprašanj za racionalizacijo in novatorstvo, 1 član višje komisije za racionalizacijo in novatorstvo in 1 član gospodarsko računskega sektorja. Predsednika in člane UO sklada imenuje DS. Mandatna doba je ista kot za člane DS.

5. člen

UO Sklada se sestavlja po potrebi. O vsakem sestanku UO Sklada se sestavlja zapisnik, iz katerega morajo biti razvidni sklepi in odločitve za konkretne primere, ki so se reševali na sestanku.

6. člen

UO Sklada je vezan na letni predračun.

7. člen

Odredbodajalec za izplačila je glavni direktor Železarne Jesenice, ki pa je glede višine vezan na sklepe UO Sklada.

8. člen

UO Sklada mora predložiti DS poročilo o polletnem obračunu in na koncu leta letno poročilo, sicer pa, kadar DS zahteva občasne obračune glede izrabe sredstev iz sklada.

9. člen

Izplačila iz sklada se vrše za točko a) čl. 13 na podlagi izračuna prihrankov, ki ga odobri gospodarsko računski sektor.

Za določitev višine odškodnine tvori podlago izračun prihrankov, ki ga izdela in potrjuje gospodarsko računski sektor.

a) V primerih novatorstva in racionalizacije, ki prinašajo prihranek na materialu, delovni sili, energiji, delovnem času in podobno.

b) V vseh primerih pa, ko ni mogoče izračunati prihrankov kot pod t. a) čl. 19, predlogi pa imajo družbeno koristnost kot n. pr. s področja delovne varnosti, izboljšanja zdravstvenih in delovnih pogojev in slično, se višina odškodnine določa po prosti oceni UO Sklada.

Stara
kovačija
v Grapčah
sodi
med
najstarejše
zgodovinske
spomenike
na
Gorenjskem

Foto Torkar

c) UO Sklada lahko po prostem preudarku nagradi ideje in projekte, ki so koristni in ustvarljivi, pa se iz objektivnih razlogov ne dajo izvesti (finančne možnosti in drugo).

d) Tehnično neobdelani predlogi delavcev, ki so koristni in izvedljivi, za katerih izvedbo pa je potrebna nadaljnja strokovna in tehnična obdelava.

e) Izplačila iz sklada pod t. b) in c) čl. 3 pa se vrše v mejah kvote vsakoletnega predračuna.

Kot osnova za določitev višine odškodnine za primere pod t. a) čl. 9 se jemlje tisti del dobička, ki ostane podjetju po odbitku vseh obveznosti.

Višina odškodnine pa se izračuna po sledeči lestvici:

Prihranek	Izum	Novatorstvo	Racionalizacija
do 5000 din	30% od osnove toda ne manj od 1000	25% od osnove toda ne manj od 750	12,5% od viš. toda ne manj od 500
od 5001 do 25000	(15% + 750) . 2	(12% + 650) . 3	(6% + 325) . 3
od 25001 do 50000	(12% + 1500) . 2	(8% + 1650) . 3	(4% + 850) . 3
od 50001 do 250000	(10% + 2500) . 2	(5% + 3520) . 3	(2,5% + 1750) . 3
od 250001 do 500000	(6% + 12500) . 2	(3% + 8250) . 3	(1,5% + 4250) . 3
od 500001 do 1,250000	(5% + 17500) . 2	(2,5% + 11000) . 3	(1,25% + 5500) . 3
od 1,250001 do 2,500000	(4% + 30000) . 2	(2% + 17000) . 3	(1% + 8500) . 3
od 2,500001 do 5,000000	(3% + 55000) . 2	(1,5% + 30000) . 3	(0,75% + 15000) . 3
nad 5,000001 itd.	(2% + 105000) . 2	(1% + 55000) . 3	(0,5 % + 27500) . 3

Pri izračunu prihranka se upošteva lastna cena za materiale našega izvora, nabavna cena pa za materiale tujega izvora.

V vseh ostalih primerih prejšnjega člena so minimalni zneski nagrad din 1000.—.

11. člen

Ta pravilnik je sestavni del pravil Železarne Jesenice.

12. člen

Pravilnik velja od tedaj, ko ga sprejme Delavski svet podjetja, uporablja pa se od 1. januarja 1956. Pravilnik se ne more uporabljati za honoriranje predlogov, ki so bili vloženi pred 1. januarjem 1956.

13. člen

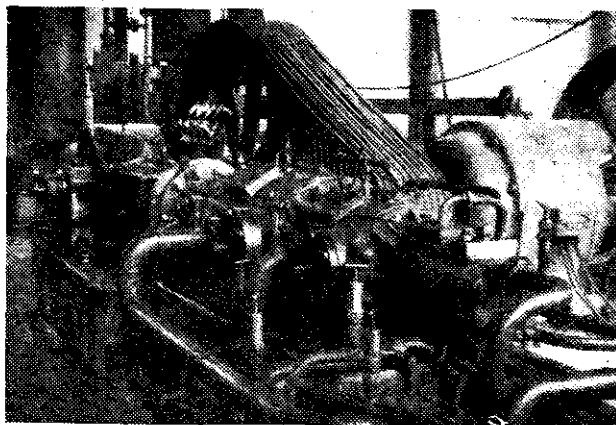
Ta pravilnik je sprejel Centralni DS Železarne Jesenice na svojem zasedanju dne 24. januarja 1956.

Ing. Frane Vilman

Naš novi kompresor

Za stiskanje plinov nam služijo stroji, ki jih imenujemo splošno kompresorji. V glavnem uporabljamo za stiskanje zraka rotacijske ali turbokompresorje in batne kompresorje. Prvi služijo za nizke in srednje tlake in velike količine, drugi pa za visoke tlake in razmeroma majhne količine. Za visokotlačne kisikove naprave rabimo stisnjen zrak na cca 200 at, zato pa pridejo v poštev samo batni kompresorji. Vemo, da se plini pri stiskanju močno segrevajo, saj se že ročna črpalka pri polnjenju gume pri kolesu močno segreje. Če bi z enim samim gibom bata v cilindru stisnili zrak na 200 at., bi se zrak segrel na ca 1000 stopinj Celzija, kar pa je nesprejemljivo, zato stiskamo zrak postopoma. Zaradi nevarnosti eksplozije olja, dopuščamo temperature največ do 160°C. Ker je porast temperature odvisen od kompresijskega razmerja t. j. razmerja med tlakom pred stiskanjem in po stiskanju, so kompresijska razmerja omejena in ne presegajo razmerja 1:5. Če imamo razmerje 1:4, pomeni, da v eni stopnji zmanjšamo volumen štirikratno, oziroma povečamo tlak štirikratno. Če kompresor vsesava zrak pri 1 at., ga torej v eni stopnji lahko stisnemo na 4 at. Zrak, segret na cca 140°C, moramo nato voditi skozi hladilnik, kjer cevi hladimo z vodo. Tako ohlajen in stisnjen zrak ponovno lahko stisnemo v drugi stopnji, ki ima lahko prav tako kompresijsko razmerje 1:4 in dobimo tako $4 \times 4 = 16$ at. Po drugi kompresiji ga hladimo in tretjič komprimiramo, tako da dobimo $4 \times 16 = 64$ at. Postopek ponovimo v četrti stopnji, kjer bi pod temi pogoji dobili tlak $4 \times 64 = 256$ at. Tako stisnjeni zrak seveda zopet ohladimo v vodnem hladilcu. Med vsako stopnjo s posebno napravo izločamo olje. Če se vrnemo nazaj na predpostavko, da se v vsaki stopnji poveča tlak štirikratno in štirikratno zmanjša prostornina, potem je jasno, da ima cilindri druge stopnje štirikrat manjšo prostornino kot cilindri prve stopnje in cilindri četrte stopnje šestnajstkrat manjšo od cilindra prve stopnje.

Omenjeno segrevanje med kompresijo t. j. v cilindru samem poizkušamo omejiti s hlajenjem sten cilindra. V ta namen je vsak cilindri obdan z dvojnimi plaščem, v katerem cirkulira voda. Vpliv tega hlajenja na zrak ni velik, ker so moderni kompresorji hitro tekoči, saj se zrak stisne v eni tretjini sekunde, toliko namreč traja en gib stroja. Pač pa je hlajenje sten važno zaradi olja,

Tak je naš novi kompresor — Foto Terkar

ki je na stenah in omogoča tesnenje bata z najmanjšim trenjem, hkrati pa tesni rego med batom in cilindrom.

Če si ogledamo konstruktivne posebnosti večstopenjskih in visokotlačnih batnih kompresorjev, lahko ugotovimo, da so cilindri ali pokončni in nameščeni drug poleg drugega, kakor pri avtomobilskem motorju, ali pa ležeči v eni osi, drug za drugim. Prva izvedba zahteva manj prostora, je pa bolj komplicirana, ker mora imeti vsak bat svoj batni drog, križnik in ojnico. Pri ležeči izvedbi je batni drog lahko za vse bate skupen in tudi križnik ter ojnica sta ena sama. Izvedba je tako bolj kompaktna oziroma zaključena.

Da dosežemo čim bolj enakomeren hod mehanizma, je treba cilindre razporediti tako, da dela bat v obe smeri in da je protisila pri hodu v levo čim bolj enaka protisili pri hodu v desno. Starejše izvedbe strojev te izravnavajo in pa izravnavajo nihajočih mas nimajo, zato je njihov hod neenakomeren in obraba mehanizma večja.

Ohišje, t. j. sklop cilindrov, je običajno vlit iz sive litine, prav tako tudi bati. Odlitek cilindrov je zaradi že omenjenega vodnega plašča, kanalov in prostorov za ventile precej kompliciran in terja od modelarjev oziroma livarjev solidno znanje. Bati so opremljeni z batnimi obroči in imajo nalogo tesniti. Posebno pri četrti stopnji, kjer je treba tesniti tlak 200 atm. je to zahtevna naloga. Težji bati imajo pri boljših izvedbah na spodnji strani nalito ležajno kovino, ki zmanjšuje trenje pri drsenju po cilindru.

Za pravilen vstop in izstop iz cilindra so nameščeni ventili. Pri odmikanju bata se odpre sesalni ventil, dočim je tlačni zaprt. Pri premikanju bata, t. j. stiskanju zraka, pa se odpre tlačni ventil, sesalni pa je zaprt. Ventili se odpirajo samodejno. Zapiralna ploščica sesalnega ventila se odmakne navznoter in dopušča tok zraka v cilindri, ploščica tlačnega ventila pa se odpira navzven, tako da dopušča samo iztok zraka iz cilindra.

Mazanje stroja je urejeno centralno, tako da posebna batna črpalka brizga olje pod pritiskom v cilindre, zobata črpalka pa dovaja olje ročičnemu mehanizmu.

Spričo naraščanja potreb po kisiku v naši Železarni, je bilo treba poleg uspešnih domačih izvedb oziroma naprav za pridobivanje kisika, poizkušati tudi z domačo izvedbo visokotlačnega kompresorja.

V konstrukcijskem biroju so bili izdelani načrti in izračuni, v modelni mizarni narejeni modeli, v livarni so odlili odlitke, v mehanični delavnici pa so prevzeli obdelavo vseh delov. Dva domača ključavničarja sta prevzela montažo, tako da je prvi pri nas izdelani kompresor začel 1. maja z delom. Stroj je bil v celoti izdelan doma, razen pripadajočih instrumentov pa smo uporabili tudi domač material.

V primeri z inozemskimi izvedbami ima več prednosti in izboljšav, nekateri detajli pa bodo porabljeni za izboljšanje obstoječih starih kompresorjev. Predvsem pa se odlikuje novi kompresor po dinamični uravnovešenosti, ki mu omogoča razmeroma visoko število vrtljajev.

Doma izdelani kompresor je prav dobro prestal svojo preizkušnjo in teče noč in dan brez odmora. Drugi njemu enak kompresor je že montiran, v delu pa sta še dva kompresorja. V zadnjem času so se v precejšnji meri zanimale tudi druge železarne za naše, to je doma izdelane kompresorje, ki so skoraj za polovico cenejši od tistih, ki jih uvažamo iz inozemstva, kar nedvomno pomeni uspeh pri tako dragih strojih. Ta uspeh je toliko večji, ker je v svetu le nekaj podjetij, ki so doslej osvojila tovrstno proizvodnjo.

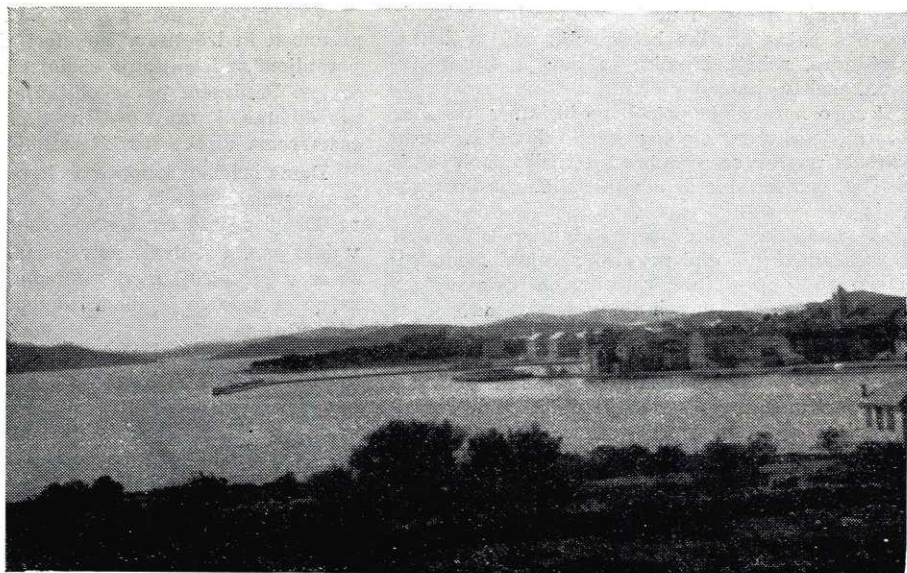
Poročilo o obratnih nezgodah za mesec september

Obrat:	Stalež	Nezgod						%	Izpad		
		smrtne m.	ž.	ostale m.	ž.	skupno m.	ž.		dnin	ur	v din
1. Visoke peči	354	—	—	5	—	5	—	1,4	82	664	39.534.—
2. Martinarna	528	—	—	11	—	11	—	2,0	143	1144	68.148.—
3. Elektropeč	89	—	—	1	—	1	—	1,1	4	32	1.906.—
4. Javornik I.	720	—	—	14	—	14	—	1,9	150	1200	71.484.—
5. Valjarna 2400	218	—	—	3	1	3	1	1,8	38	304	18.109.—
6. Javornik II.	381	—	—	6	—	6	—	1,5	34	272	16.203.—
7. Javornik IV.	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Žična valjarna	208	—	—	5	—	5	—	2,4	46	338	23.113.—
9. Jeklovlek	126	—	—	1	—	1	—	0,7	47	376	22.398.—
10. Predelovalni	624	—	—	11	1	11	1	1,9	133	1104	65.765.—
11. Cevalna	180	—	—	5	—	5	—	2,7	61	483	29.070.—
12. Elektročni	129	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13. Livarna	185	—	—	1	—	1	—	0,5	2	24	1.430.—
14. Šamotarna	203	—	—	1	—	1	—	0,4	3	24	1.430.—
15. OTK	149	—	—	1	—	1	—	0,6	12	96	5.719.—
16. Energijski oddelek	167	—	—	—	—	—	—	—	19	152	9.055.—
17. Mehanična Jes.	302	—	—	4	—	4	—	1,3	16	128	7.625.—
18. Konstrukcijska	186	—	—	1	—	1	—	0,5	5	40	2.383.—
19. Elektrodavnica	124	—	—	1	—	1	—	0,8	10	80	4.766.—
20. Gradbeni oddelek	201	—	—	3	—	3	—	1,4	7	56	3.336.—
21. Javornik III.	372	—	—	4	—	4	—	1,0	59	472	28.117.—
22. Promet	393	—	—	6	—	6	—	1,5	114	912	54.328.—
23. Transportni oddelek	178	—	—	3	2	3	2	2,8	99	792	47.179.—
24. Kapitalna	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25. Garaža	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26. Direkcija	213	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27. Pomožna služba	122	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28. Komunalni	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29. MIŠ	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30. Nabavni oddelek	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skupno:	6647	—	—	87	4	87	4	1,3	1091	8748	521.118.—

Skupno vseh nezgod: 91

Vodice
pri Šibeniku
kjer so
taborili
jeseniški
Zelezarji

Foto Jaka Čop

France Culjkar:

Naš prvi camping v Vodica pri Šibeniku

Sonce, ki vzhaja daleč za Šibenikom iznad Dinare, prebudi taborišče vsako jutro zelo zgodaj. Ob sedmih se začno odpirati posamezni šotori in ob pol osmih že delijo prijazne kuharice Barbka, Milka in Kristina obilen zajtrk, kmalu na to pa začno s pripravami za kosilo. Kuharicam pomagajo vsak dan dežurni iz vrst taborečih. To jim je največkrat za zabavo, najdejo pa se tudi takšni, ki za take reči nimajo veselja. No, takih ne silijo k delu, saj je dovolj tistih, ki svoje delo opravljajo z vnemo. Čudno se nam je zdelo, zakaj je družba štirih fantov odšla domov dan prej. Ko smo zvedeli, da so odšli samo zato, da jim ni bilo treba dežurati, nam je bilo žal.

Tovariša Pepi in Hanzi, ki skrbita za prekrbo tabora, sta vedno na poti. Ni šala znositi skupaj kruh, meso, sočivje, sadje in vse ostalo, kar je potrebno za kuhinjo. Vsi delajo in živijo kot ena družina. Kopanje, sončenje, ribarjenje, igranje in šale prehitro krajšajo čas.

Jasni, pretežno mirni dnevi, včasih tudi po dva meseca brez oblaka, se vrstijo drug za drugim brez prestanka. Poleti doseže toplota tudi 35°C in več. Povprečna količina padavin v tem predelu Jadrana je 500—600 mm letno, docim je že v komaj 70 km

oddaljenem Splitu 600—800 mm. Seveda je to v primerjavi s padavinami pri nas, kjer jih je včasih tudi nad 2500 mm, zelo malo. Toplota morja je poleti 25°C, slanost pa 38‰. Bibavica je zelo majhna, razlika med plimo in oseko pa je komaj pol metra. To je v primerjavi z bibavico na širokih oceanih, kjer doseže plima 10—15 m, prav tako zelo malo. Ozračje je zelo čisto in suho. Nebo in morje sta živo modre barve, kakršne pri nas nikdar ne vidimo. Ko smo šli na otok Tijat, smo videli vse na okoli, kakor da bi bila potopljena obala. Iznad gladine so se videli otočki kakor hribčki, ki jih ni dosegla voda. Obala je izredno razčlenjena. Veliko število velikih in majhnih otokov predstavlja zaščito obale na celini. Letovanje in kopanje pa se v teh krajih razširi od srede pomladi do srede jeseni.

V glavnem obstojata v teh krajih dve kamenini — oceanski fliš ter apnenec, ki je votlikav. V tem področju rastejo, kakor je že delno omenjeno, višnje, smokve, oljke, orehi, mandeljni, marelice, breskve in drugo sadje, predvsem pa je dobro razvito vinogradništvo. Ribolov predstavlja v teh krajih važno postavko v gospodarstvu. Med ribami selilkami (plava riba), so najbolj znane in iskane sardele, sardelice, skuše, plavi-

Slapovi Krke — Foto Jaka Čop

ce, tuni itd. Med neselilkami pa sive, cipeli, jegulje, zubatci itd.

Tod okoli je tudi mnogo zgodovinskih znamenitosti. Tu je še domala neobdelano polje za arheologe in zgodovinarje. Vidni so še sledovi iz neolitika, iz bronaste, železne in rimske dobe. Prav tako vidni so sledovi mest, ki so nastala v stoletjih, sledovi rimskih cest, ki so vezale notranjost dežele z obmorskimi mesti: Zadrom, Dubrovnikom, Splitom itd. Mesto Šibenik je nastalo v

XI. stoletju in je polno zgodovinskih znamenitosti, vojaških utrd, samostanov in cerkva, ki so polne arhitektonskih in slikarskih umetnin, danes pa je Šibenik tudi važno industrijsko mesto.

Na izhodu iz Šibeniškega kanala leži na levi stara trdnjava Sv. Nikolaj, na desni pa moderno kopališče „Jadrija“. Na mestnem griču je mogočna trdnjava „Subičevac“, odkoder je lep razgled na morje in bližnje ter daljnje otoke. V Šibeniku je veliko trdnjav, ki so prednikom današnjih Dalmatincev služile za obrambo pred trškimi napadi, od tu pa so Turke l. 1647 tudi dokončno pregnali.

Šibenik se ponaša tudi z eno najlepših katedral v Evropi — cerkvijo Sv. Jakoba. Taki primeri gradbene umetnosti so na svetu zelo redki. Cerkev so začeli graditi po zamisli Jurija Dalmatinca (Magister Gregorius-Mathei Dalmatinus) leta 1451 in so jo dokončno zgradili leta 1536. Starejši del je izdelan v beneški gotiki, novejši pa v zgodnji renesansi. Katedrala je grajena iz klesanega kamna in marmorja. Veličastni sta prav posebno obokana streha in kupola. Veliko zgodovinsko vrednost ima tudi cerkev sv. Ivana s turško uro na zvoniku, sploh pa ima mesto Šibenik na vsakem koraku vse polno visokovrednih zgodovinskih znamenitosti in umetnin.

Nepozabni so vtisi, ki smo jih dobili na našem sinjem Jadranu. Skoro ni človeka, ki se ne bi rad spomnil na dni, ko je bil na taborjenju v našem campingu. Dostikrat smo sedeli okrog tabornega ognja, šale pa so se vrstile druga za drugo v prijetnem vzdušju včasih tudi pozno v noč. K nam so prihajali zvoki pesmi ribičev: „Tamo na rivi čekat ću te draga“, ribiči pa so nas povabili večkrat tudi s seboj na ribolov, kakor tudi v bližnje zidanice. Takrat pa se je slišala naša slovenska pesem: „Že dolgo nismo pili ga, pili ga“ in prav smo imeli, saj takšnega vina, kakor ga imajo v teh krajih, res

Veseli kopalci
na obali sinjega
Jadranskega morja.
Nabrali si bodo
novih moči za
delo v tovarni.

Foto Torkar

Šibeniška katedrala — Foto Jaka Čop

že dolgo nismo pili. „Opolo pijte punce, če hočete, da boste imele lepo barvo. Sonce po zunanji strani, opolo vino pa od znotraj,“ je učil naša dekleta ekonom Pepi, ki so ga domačini klicali z imenom Barbo. Ekonom Pepi je bil po svojem humorju zelo podoben domačinu Barbu, ki je znal zabavati cele Vodice.

V lepem spominu bomo ohranili tudi naš izlet v Tribanj, k slapovom Krke, na otoke Porič, Zlarin, Tijat in tudi Vodice same so za nas Gorenjce polne lepih doživetij.

Če pomislimo, da je letošnje taborjenje premiera, tedaj moramo reči, da je na splošno uspelo. Seveda pa bo treba prihodnje leto to in ono izpopolniti. Tabor bo moral dobiti močnejše črpalke, tako da bo tuširanje možno ves dan, nabaviti pa bo treba tudi hladilnik, v katerega bo možno shraniti važno prehrano, v šotore pa bo treba namestiti lesene mreže, tako, da ne bo treba stopati na gola tla. Hkrati bomo potrebovali tudi več športnih rekvizitov, izpopolniti bo treba domačo apoteko in urediti še marsikaj drugega, tako da bo taborjenje za člane našega kolektiva lepše in udobnejše. Prav bi

bilo, če bi tovarniški odbor naše sindikalne podružnice razpisal že pozimi anketo z vprašanji, kaj je članom našega kolektiva všeč v letoviščih in kaj ne in kaj bi bilo po njihovem mnenju treba še urediti, da bi svoj letni odmor preživeli kar najbolje. Z majhnimi izdatki in z zvrhanim košem dobre volje bi se dalo še veliko napraviti in izboljšati.

Vedeti je treba, da taborjenje ni primereno za vsakega. To je lahko v primerjavi z bivanjem v hotelu udobnejše, lahko pa tudi ravno nasprotno. Večina pravi takole: „V sobi sem itak celo leto, v taboru pa se počutim bolj sproščeno, saj sem lahko ves dan v kopalkah in se mi ni treba oblačiti za vsak obrok hrane posebej, poleg tega pa ne pridejo v taboru v poštev razna pravila, ki so v navadi v hotelih.“

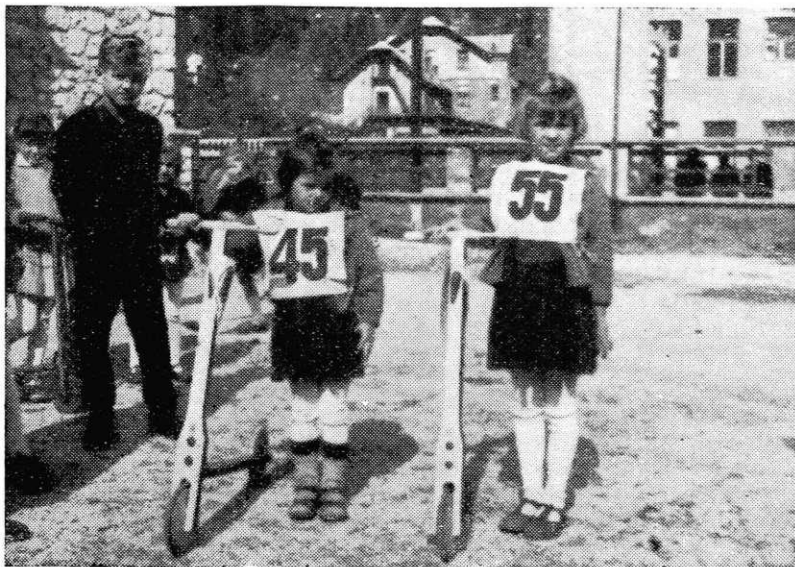
V campingu smo včasih izpostavljeni tudi vremenskim nevšečnostim, ki za nekatere predstavljajo romantičen užitek, za druge pa zopet strašno zlo. Vedeti je treba, da se v campingu utrjuje tovarštvo, smisel za kolektivno življenje, pa tudi sicer ima taborjenje svoje čare in prednosti. Vsekakor pa je tak način letovanja, ki se je obnesel v širnem svetu, tudi bolj ekonomičen, primeren pa tudi za tiste ljudi, ki se hitro naveščajo enega kraja in se v prihodnji sezoni selijo zopet drugam.

Z Vodic se verjetno ne bomo selili tako kmalu, saj so vendar v tem kraju dani vsi pogoji za prijeten camping, zato pa smo tudi hvaležni predsedniku občine Vodice tov. Aefirev Ruju, predsedniku poljoprivredne zadrage tov. Bilanu Anteju, predsedniku MOZB tov. Martinu Juričevu, kakor tudi Mičunu Matu, poslovnemu upravitelju zadrage ter predstavniku SZDL tov. Miliču Filipu in direktorju zanatlijskega kombinata tov. Poljičaku Miroslavu. Vsi navedeni in tudi mnogi drugi prebivalci so veliko pripomogli, da imamo v Vodicah pri Šibeniku tako prijeten camping.

Člani našega železarskega kolektiva so razrazili željo, da bi prihodnje leto trajalo taborjenje vsaj 14 dni. Doslej nismo imeli veliko težav zaradi zdravstvenega stanja ljudi, ki so bivali v našem campingu. Vsega smo doslej imeli le nekaj glavobolov in „trebuhobolov“, ki pa jih je bolničarka Kamila kaj hitro ozdravila.

Želeti je, da bi bilo snidenje prihodnje leto v taboru naše Železarne v Vodicah pri Šibeniku še bolj prijetno, osebju, ki skrbi za ugodje svojih gostov, pa iskrena in pristrčna hvala. Konec

Pionirji so tekmovali

V letošnjem letu smo posebno lepo proslavili Teden matere in otroka. Občinski odbor Ljudske tehnike na Jesenicah je organiziral tekmovanje pionirjev s skiroji. Za takšno tekmovanje vlada med pionirji vedno veliko zanimanje, zato ni nič čudnega, če je bilo tudi na letošnjem tekmovanju kar 134 mladih tekmovalcev. Pionirji z Jesenic, Hrušice, Javornika in Koroške Bele so se pomerili na tekmovalni progi Fizikulturni dom — montažne hiše.

Med pionirkami štirih let starosti je zmagala Kac Tončka, v naslednji skupini 5—6 let starosti pa njena sestra Kac Vojka. Za pionirkami do 5 let starosti pa so tekmovali še pionirji, kjer se je prav posebno uveljavil najmlajši izmed njih, Ivo Zupan, ki še ni dopolnil štirih let in je bil tudi prvak v svoji tekmovalni skupini.

Po zaključenem tekmovanju je bila mladim tekmovalcem prirejena zakuska, prvakom iz tekmovalnih skupin pa so bila razdeljena darila (skiroji), šoloobvezni pionirji so prejeli šolske potrebščine, mlajši pionirji pa bonbone in druge slaščice.

Predsednik Občinskega odbora Ljudske tehnike tov. Rjazancev Aleksander se je v svojem kratkem nagovoru zahvalil sindikalni podružnici Železarne Jesenice, Občinskemu sindikalnemu svetu, trgovskim podjetjem in tudi privatnikom, ki so pokazali za to prireditev polno razumevanje in to priljubljeno pionirsko tekmovanje podprli tudi materialno. Največ zaslug za uspešno tekmovanje najmlajših pionirjev imata tov. Rjazancev Aleksander, predsednik Občinskega odbora Ljudske tehnike in tov. Šest Davorin. Prav bi bilo, če bi

takšna tekmovanja organizirali tudi v naslednjih letih in to ne samo na Jesenicah, ampak tudi v drugih krajih jeseniške občine, kajti tekmovanja s skiroji so za naše malčke prav gotovo posebno doživetje in si jih vedno želijo. Takšne želje in pričakovanja naših pionirjev pa bomo prav gotovo izpolnili z nekoliko dobre volje in vsaj toliko razumevanja, kakor smo ga imeli letos. Pričakovati je, da bodo v prihodnjih letih pri organizaciji takšnih tekmovanj sodelovale tudi druge organizacije.

O. S.

Prijetno presenečenje na Golniku

Sredi avgusta je občinski odbor Rdečega križa na Jesenicah organiziral obisk v zdravilišču na Golniku. Član našega kolektiva tov. Ritlop Stefan je poslal zahvalno pismo, z željo, da ga objavimo v prihodnji številki Železarja. V svojem pismu piše tov. Ritlop, ki je član obratnega kolektiva Plavž in se trenutno zdravi v zdravilišču Golnik, med drugim tudi to-le: „To je bila nedelja, ki jo bolniki iz jeseniške občine v zdravilišču Golnik ne bomo pozabili. Obiskali so nas tovariši iz železarskih Jesenic ter nam prinesli daril, folklorni skupini „Svoboda“ z Jesenic in Javornika pa sta nas razveselili, sicer le za kratek čas, s svojim izbira-

nim programom. Obisk jeseniških tovarišev na Golniku je bil bolnikom, ki se zdravijo v tukajšnjem zdravilišču vsekakor dobrodošel. Takšni obiski v veliki meri vplivajo na potek zdravljenja bolnikov, hkrati pa jim vlivajo zavest, da pri svojih delovnih tovariših še niso pozabljeni. Pisec zahvalnega pisma pripominja, da v zadnjem času ni bilo na Golniku podobnih kolektivnih in organiziranih obiskov ter so bili tovariši z Jesenic med prvimi, ki so uresničili svojo lepo in humano zamisel. Tov. Ritlop se ob zaključku zahvaljuje vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli k izvedbi tovariškega obiska in vsem onim, ki so prispevali k obdaritvi bolnikov. Posebna zahvala velja občinskemu odboru Rdečega križa, sindikalni podružnici Železarne Jesenice, kakor tudi obratnemu kolektivu Plavž in drugim.

Op. ur.: Mnenja smo, da bi morali takšnim obiskom posvečati več pozornosti tudi v bodoče. Nekaj podobnega bi kazalo morda organizirati tudi v jeseniški bolnišnici, vendar bi morali biti za izvedbo te naloge zainteresirani tudi obratni sindikalni odbori v naši tovarni ter ostale družbene organizacije na Jesenicah.

Jeseniške železarje bodo ohranili v trajnem spominu

Po štirih letih prakse, ki smo jo opravili v jeseniški Železarni, odhajamo zopet nazaj v Nikšič, kjer bomo v novozgrajeni železarni s pridom uporabili znanje in izkušnje in s tem nedvomno prispevali svoj delež k naporom naših narodov in to v času, ko pod najtežjimi pogoji gradimo lepšo prihodnost. Trdno smo uverjeni, da toliko strokovnega znanja ne bi mogli dobiti v nobeni drugi železarni, kakor prav na Jesenicah. Dobro nam je znano, da je železarska tradicija stara že osemdeset in več let. V tej dolgoletni dobi so jeseniški železarji dokazali, da so sposobni napraviti to, kar od njih zahteva naša socialistična družba, dokazali pa so tudi, da so sposobni upravljati svoje veliko podjetje in prav tu so postali vzor sorodnim železarskim in drugim podjetjem.

Ko odhajamo z Jesenic, smo dolžni zahvaliti vsem tistim v tovarni, ki so na ta ali oni način pripomogli, da smo se v štirih letih našega priučevanja naučili veliko koristnega, prav posebno pa se zahvaljujemo obratovodstvu Martinarne in Elek-

tro-peči, kakor tudi strokovnemu šolstvu v Železarni. Ko se zahvaljujemo, ne smemo pozabiti tudi naših dolgoletnih sodelavcev, saj so pri poučevanju in razlagi imeli z nami dosti opravka, prav posebno pa smo jim hvaležni za njihov tovariški in prijateljski odnos. Vedeti je treba, da so bili jeseniški martinariji tisti, ki so nam pokazali vsebino dela, to je trdega in naporenega dela, kakršnega do svojega prihoda v kolektiv jeseniške železarne nismo poznali.

Praktikanti iz obrata Elektropeč prav gotovo ne bomo pozabili tov. Gorjanca, ki je vložil veliko truda, da nam je teoretično in praktično pojasnjeval najrazličnejše načine dela, z Jesenic pa odhajamo z lepimi spomini na svoje nekdanje dobre in pridne sodelavce v pričakovanju, da nas bodo kmalu obiskali v naši novi tovarni.

Milo Klopčič

Deževna pomlad 1933

Temna je noč in vsako noč temnejša,
in siv je dan in z vsakim dnem bolj siv.
Divja vihar in lije dež na dež,
ko da se kdo nocoj to noč je ubil.

V teh sivih dneh in v temnih teh nočeh
gre v cvetje zlo, v navado gre zločin,
v obup gre hči, očetje v smrt,
od matere v verige in zapore sin.

Ljudje so psi, ljudje so plen,
so rablji, žrtve in so še vlačuge.
Poti poplavljene, livade so mlakuže,
in zrak je poln moreče kuge.

Zdaj marsikomu in pogosto, se zgodi,
da išče, kje bi čelo si hladil,
kam bi se dal, da bi ubežal
in da svoj obup in žalost skril.

Tu ne pomagajo ne kletve ne molitve.
Postavljeni smo v take dni in čas,
ko smeh je jok, in glasen jok zatrt,
in ko spreminja zemlji svoj obraz.

Temna je noč in vsako noč temnejša
in siv je dan in z vsakim dnem bolj siv.
In lije dež, da jarek stežka golta,
preveč je blata in presilen je nalive.

Ni vse zlato, kar se sveti!

Kmetijstvo je poglavje zase. Kmetijskih pridelkov je preveč. Kmetijska proizvodnja je toliko narasla, da prebivalstvo pri sedanjih cenah in zaslužku ne more kupiti vsega, kar dežela pridelala. Da bi kmete nekako podprla, je država odredila stalno nižje odkupne cene nekaterim najvažnejšim pridelkom in po teh cenah jih tudi od kmeta dirktno odkupuje. Denar država dobi iz davkov, pridelke pa nalaga v skladiščih. Kmetu s tem garantira minimalni letni dohodek, čeprav je ta manjši, kakor če bi pridelek prodal po cenah, katere plača kupec (samo kupec ne želi vsega pridelka, temveč samo del). Ker so pa bili kmetje s tem primorani pridelati čim več, da bi tako dobili vsaj nekaj več zaradi znižane cene, se je to zopet na svoj način maščevalo državi. Zato država plačuje premije za neobdelovanje zemlje (samo v nekaterih pridelkih kmet še lahko proizvede kolikor želi). Država pa si je s tem nakopala drugo breme. Ne samo, da je morala najti denar, da bi kmetu plačala pridelek, ampak ima tudi stalno velike izdatke za vskladiščenje tega blaga. Proračun za vskladiščenje žitaric in masla znese že kar precejšnjo vso-to tudi po ameriških merilih.

Kmet za svoje pridelke dobi čezdalje manj — kajti tržišče je prepolno. Tudi če je zainteresiran, da pridelava več, mu to ne pomaga, ker je vedno vprašanje, če bo mogel svoje pridelke prodati. Cene, po katerih prodaja kmet, pa zaradi vse večjega dobička prekupevalcev padajo, dočim potrošniki plačajo več. Kmet-farmer pa mora medtem vsak dan kupovati dražje orodje za obdelovanje zemlje. On je namreč zaradi mehaniziranega obdelovanja zemlje popolnoma navezan na industrijske predmete, ki pa so čezdalje bolj dragi zaradi podražitve življenskih potrebščin in delovne sile. Isti primer je s cenami pogonskega goriva, traktorjev itd.

Na konec koncev njemu ostane manj in manj. Vlada se z raznimi merami trudi, da bi ta začarani krog nekako razvozljala, ali dosedaj kljub Eisenhowerjevemu prizadevanju ni naredila nič, kar bi v osnovi spremenilo to pereče vprašanje. Kongres ni enoten in zaradi bližnjih volitev nemočen, da bi kaj stvarnega ukrenil. Vlada se trudi, da zmanjša izdatke za vskladiščenje s pomočjo inozemstvu. Inozemstvo in posebno nerazvite dežele so sprejele že veliko te pomoči v hrani. Ti pridelki so bili namreč del tega viška. Cene pšenici in masti, ki jo pošljejo v inozemstvo za prodajo civilnemu prebivalstvu, so mnogokrat nižje, kakor pa pri njih, tako da denar — izkupiček ne pokrije izdatkov vlade ZDA. Medtem so bili ti pridelki že enkrat plačani od samega ameriškega davkoplačevalca in zato jih pošiljajo tujini zastonj (po odobrenju Kongresa ZDA) kot pomoč. Če bi se ti pridelki ne dajali tujini kot pomoč, bi se morali uničiti (kot je to bilo včasih). S tem se ZDA rešijo viškov, dežele pa, ki potrebujejo hrano, so ji hvaležne. Torej ubijejo kar dve muhi na en mah.

Čeprav obstoje ti viški živil, še vedno živi sloj ljudi, ki bi želel porabiti več hrane. Toda sistem plač in zaposlenosti ter struktura izdatkov jim ne dovoljuje, da bi si

Zanimivosti

PLAVAJOČI TRAKTOR

Profesor N. Vetčinkin (Sovj. zveza) je prav dobro uspel s konstrukcijo plavajočega traktorja. Prvi poizkusi so pokazali, da je delo s tem novim traktorjem, ki vleče ves les po vodi, dvakrat cenejše kot splavarjenje, produktivnost pa je tudi do sedemkrat večja.

GOZDNO MORJE

Sibirijo bi lahko imenovali gozdno morje, saj je to največji gozd na svetu. Na nekaterih mestih doseže širino 2000 km. Večinoma rasejo v njem iglavci. Samo površina Krasnojarskega predela ima tako površino kot vsi gozdovi v Kanadi. Če bi posekali samo prirastek teh gozdov, bi brez škode za te gozdove natovorili železniško kompozicijo, ki bi bila dolga 32 milijonov kilometrov, z drugimi besedami, taka kompozicija bi lahko vodila 800 krat okoli zemlje.

JUGOSLOVANSKA SAHARA

Tudi v Jugoslaviji imamo puščavo z živim peskom in stepskim rastlinstvom. Imenuje se Deliblatska Peščara in leži v središču plodnega Banata. Dolga je 38 in široka okoli 11 km. Danes je že precej naseljena in obdelana, vendar pa je nekaj 100 hektarjev površine še pokriva živi pesek, tako droben, kot bi bil presejan skozi najfinejše sito.

PROTI HRUŠČU REAKCIJSKIH MOTORJEV

Reakcijska letala delajo strašen hrušč s svojimi motorji in se že povsod po svetu resno vprašujejo, kako temu odpomoči. V ilustracijo naj navedemo, da osem motorjev reakcijskega bombnika B-52 razvija tolikšen hrup, kot če bi vsi ljudje na zemlji hkrati govorili! Posadka in potniki tega hrušča ne slišijo tako močno, ker so v zvočno izolirani kabini, hrušč pa ostaja za letalom in je zato večji problem, kako rešiti ljudi na zemlji pred to novo pokoro.

500 m VISOK STOLP V ŠVICI

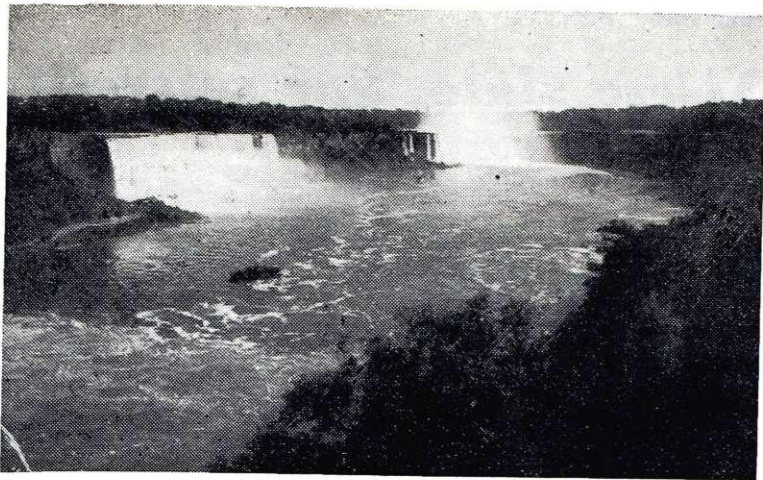
V Švici so pred nedavnim dokončali načrte za gradnjo visokega stolpa, ki bo meril 500 m. Stolp bo gotov do leta 1964, ko bo v Lausanni švicarski nacionalni sejem. V višini 500 m bo restavracija, kjer bodo seveda posebni „višinski“ dodatki pri cenah! Stolp bo stal 20 milijonov švicarskih frankov. Draga reč! Toda kaj naj šele rečemo na to, da nameravajo Amerikanci, ki itak hočejo biti povsod prvi, zgraditi super-nebotičnik, ki bo meril v višino nič več in nič manj kakor 1500 m. To je že prava blaznost v iskanju rekordov. Kaj ko bi svet raje mislil na to, da je v nekaterih predelih sveta še več milijonov ljudi, ki nimajo niti tople obleke in niti najosnovnejše hrane. Zahodni „strokovnjaki“ na take reči pač ne mislijo in se raje ukvarjajo z graditvijo tisočmetrskih stolpov in z vsakoletnimi volitvami „miss sveta“, domišljavih in afektiranih lepotic, kar jim seveda bolje nese.

ASUANSKI JEZ

Sedanji jez v Egiptu zadržuje pregrada, ki je visoka 37 m in široka 2 km. Vodne sile Nila pa s tem še niso izkoriščene. Načrt za novi jez predvideva, da bo nova pregrada visoka 115 m dolga 5 km in široka na dnu 810 m. Prostornina te pregrade bo 17 krat večja od največje piramide, ki jo je 100.000 sužnjev gradilo 20 let. Pregrado bo zgradilo 15.000 delavcev v 10 letih. Jezero, ki bo tako nastalo, bo široko 20 km in dolgo celih 550 km. Elektrarna, ki jo nameravajo zgraditi na jezu, bi proizvajala 9 milijard kWh električne energije letno, t. j. skoraj 5 krat več, kot jo proizvede danes ves Egipt.

DVONADSTROPNI MOST

Pred nedavnim so pri Kuventhelu (Zah. Nemčija) izročili prometu prvi dvonadstropni cestni most. Zgornje nadstropje tega 185 metrov dolgega mostu je namenjeno hitri in neovirani vožnji, spodnji del mostu pa služi lokalnemu prometu. To je lepa in praktična rešitev problema, komu naj služi moderna cesta.

Niagarski slapovi

privoščili več. Ta revščina pa zaradi ogromnega bogastva na drugi strani še bolj pada v oči.

Zaradi velikih izdatkov, ki jih ima vsak posameznik, še posebno pa tisti z družino, ni mogoče živeti dolgo brez zaposlitve, da pri tem ne porabi vseh prihrankov, ki jih mora imeti vedno na strani, ne samo zaradi primera brezposelnosti, ampak tudi zaradi bolezni in starosti. Poleg tega pa se tudi cene živil in industrijskih potrebščin polagoma dvigajo. Stanovanje, ki stane od 1/3—1/4 mesečne plače je tako drago, da ga skoraj ni mogoče plačevati. Saj stane na periferiji New Yorka samo enosobno nenameščeno stanovanje (spalna soba, dnevna soba s kuhinjo in kopalnico) od 125 dolarjev navzgor. Zato brezposelnost poje — avto, televizijo in ostale „pridobitve“ civilizacije kaj hitro. V pol leta ni več nikjer nič iskati. In še tega se vsak zaveda — če prodaja staro, mora po sili dati za vsako ceno, ki je včasih naravnost smešno nizka. Zato se v srečnem in toplem domu kaj hitro naseli revščina.

Tudi izdatki za hrano pripomorejo k hitremu sušenju prihrankov, če ni plače. Saj hrana zavzema drugo tretjino plače. Tročlanska družina se hrani skromno, če kuha doma, s 180 dolarji naprej.

Druga nevšečnost, ki zadaja skrbi vsakemu Amerikancu, je bolezen. Socialnega zavarovanja po naših pojmihi ne poznajo. Vsak plačuje svoje račune sam. Po drugi svetovni vojni obstojita dve organizaciji, nekako slični bivšemu „Karitasu“, ki pa sta tudi v privatnih rokah. V obeh organizaciji, kjer postane lahko član vsak izpod 65 leta starosti, se mesečno vplačuje na osebo ali pa po družinskem članu (nekoliko znižana tarifa). Prva organizacija plača, če se redno plačuje vsak mesec, tudi takrat, če član ni zaposlen, samo bolnico in stroške v njej. Prispevek je zmogljiv za dobro situiranega delavca, toda je še vedno precejšen. Nekje plača del tega prispevka delodajalec po pogodbi. Seveda tudi ta organizacija ne plača za bolezni, ki so nastale pred zavarovanjem in pa kronične bolezni, kot so tuberkuloza, žolčni kamni, rak itd. Če pa se včlanijo grupe delavcev po podjetjih (preko delavskih organizacij), pa je stanje v pogledu prispevka za kronične bolezni nekoliko boljše.

(Dalje)

Kratka zgodovina NOB na Gorenjskem

(Nadaljevanje)

V tem obdobju so se v Srbiji in Črni gori vstaje proti okupatorju že začele. Dne 4. julija 1941 je CK KPJ pozval jugoslovanske narode k oboroženemu uporju, ki ga je vodil Glavni štab narodnoosvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije, ustanovljen 27. junija 1941 na seji CK KPJ v Beogradu, in v katerega so vstopili člani politbiroja CK KPJ, tovariši Tito, Edvard Kardelj, Rankovič, Djilas, Franc Leskošek - Luka, Milutinović in Končar. Prav tako je v začetku julija 1941 pozval CK SKOJ mladino Jugoslavije, naj vloži vse sile za poraz fašističnih osvajalcev. Dne 7. julija 1941 se je v Srbiji začela oborožena vstaja, dne 13. julija pa v Črni gori. Prav tako je Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet zaključevalo zadnje priprave za vstajo slovenskega naroda. Na seji 16. julija 1941 so člani Glavnega poveljstva sklenili, da se 22. julija 1941 začne v vsej Sloveniji proti okupatorjem boj s splošnimi ofenzivnimi - sabotažnimi in diverzantskimi akcijami ter sprejeli Partizanski zakon, ki pravi v prvem uvodnem členu, da so »partizanski oddelki sestavljeni iz prostovoljcev - partizanov, ki se hočejo zvesto in vztrajno, z orožjem v roki, boriti za velike osvobodilne cilje slovenskega naroda, proti jarmu okupatorskih fašističnih tlačiteljev za pravice delovnega ljudstva. Tesno povezani s slovenskimi ljudskimi množicami in vsemi narodi, ki se bore proti fašističnim razbojnikom, naslanjajoč se na operativno vojaško akcijo slavne Delavsko - kmečke Rdeče armade Sovjetske zveze — partizani ne bodo odložili orožja prej, dokler ne bodo uresničeni cilji, zaradi katerih so se orožja lotili.« Drugi člen govori, da v partizanske oddelke lahko stopi vsak, ne glede na politično ali versko prepričanje ali nacionalno pripadnost...» Vstop v partizanski oddelk pomeni, da je partizan vse svoje sile in svoje življenje posvetil osvobodilni stvari slovenskega naroda in delovnega ljudstva.«

»Partizanski zakon«, ki je obsegal skupno sedemnajst členov, govori o organizaciji partizanskih oddelkov, o dolžnostih in pravicah partizanov, člen 6 formulira partizansko prisego, ki se je glasila: »Jaz, partizan osvobodilne ljudske armade slovenskega naroda, ki se ob boku slavne Delavsko - kmečke Rdeče armade Sovjetske zveze ter vseh ostalih, za svobodo borečih se narodov, borim za osvoboditev in združitev slovenskega naroda, za bratstvo in mir med narodi in med ljudmi, za srečnejšo bodočnost delovnega ljudstva PRISEGAM pred svojim narodom in svojimi sobojevniki: da bom oddal vse svoje sile in vse svoje sposobnosti osvobodilni stvari slovenskega naroda, delovnega ljudstva ter vsega naprednega in svobodoljubnega človeštva v sveti vojni proti fašističnim okupatorjem, do popolnega uresničenja velikega osvobodilnega cilja slovenskega naroda, — Prisegam, da bom v boju za te velike osvobodilne cilje s svojo krvjo branil čast in nedotakljivost naše partizanske zastave in da bom, če bo potrebno, žrtvoval tudi svoje življenje.

ZA SVOBODO — V BOJ!«

Naslednji člani Partizanskega zakona so govorili o zastavi, pozdravu, ki je bil v prvih časih slovenskega partizanstva z vzklikom »V boj!« in z odzdravom »Za svobodo!«, o poveljevanju, disciplini in tovarištvu v partizanskih oddelkih, odlikovanju, o razdelitvi partizanske vojske v vode, čete, bataljone in brigade in o poveljnikih teh enot, o dolžnostih komandanta in funkciji političnega komisarja, postavitvi funkcionarjev, o partizanskem sodišču in kaznih ter o nadzorstvu.⁵

Direktivo, da je ljudsko vstajo treba v najkrajšem času razplamteti, so voditelji gorenjskih partizanov prejeli okrog 15. aprila, torej še pred sejo Glavnega poveljstva, na kateri so kot dan vstaje določili 22. julij 1941. Član Glavnega poveljstva in instruktor CK KPS pri gorenjskih partizanih Stane Žagar je v namen sklical

17. julija 1941 sestanek glavnih organizatorjev in voditeljev partizanskega gibanja na Gorenjskem. Tako so se ta dan zbrali na Vodica pod Malim Gregorjevcem na Jelovici Stane Žagar, Tomo Brejc, Lojze Kebe - Štefan, Jože Gregorčič, Ivan Bertonec - Johan, France Vodopivec, Polde Stražišar, France Potočnik, Matija Verdnik - Tomaž, Jože Ažman iz Nomenja, Alojz Horvat, Ivan Križnar, Alojz Justin in Jože Resman z Dobrave pri Kropi, Stefe st. in Anton Nartnik iz Kranja, Brejc - Pavle, Marjan Dermastja in Anton Šturm s kamniškega področja in Maks Prmelj iz Poljanske doline. Stane Žagar je na sestanku sporočil sklep Glavnega poveljstva o začetku vstaje in navzoče seznanil z vsemi podrobnostmi, ki jih je Glavno poveljstvo na prej omenjeni zgodovinski seji obravnavalo.

Sestanek 17. julija 1941 na Jelovici in sestanek okrožnih komitejev KPS 20. julija 1941 sta dala dva važna sklepa: 1. da se oborožena vstaja prične čimprej in 2. določila sta vodstvo vstaje za jeseniško, kranjsko in kamniško okrožje. Vodstvo vstaje v jeseniškem okrožju je prevzel Stane Žagar osebno s pomočjo tovarišev Gregorčiča, Bertonec, Potočnika, Stražišarja in drugih, za vodstvo vstaje v kranjskem okrožju so bili določeni Tomo Brejc, France Vodopivec in Lojze Kebe - Štefan, za kamniško okrožje so za vstajo odgovarjali tovariši Brejc - Pavle, Marjan Dermastja in Anton Šturm, za Poljansko dolino pa še posebej Maks Prmelj.

Pred začetkom vstaje sta bila podobna sestanka v gozdu Udenborštu nad Kranjem za kranjsko okrožje in v gozdu nad Stranjami za kamniško okrožje. Sestanka v Udenborštu so se udeležili Lojze Kebe - Štefan, Tomo Brejc, France Vodopivec, nekdanji graničarski narednik Stošič in Lojze Bečan, na sestanku v gozdu nad Stranjami, ki je bil dan kasneje, pa so se zbrali tovariši iz kamniškega okrožja, na katerem je tovariš Marjan Dermastja - Urban pojasnil načrt za organizacijo vstaje. Partizani s tega področja so 22. julija 1941 dali v Tacnu pod Šmarno goro prve strele na okupatorja in prvi na Gorenjskem in v Sloveniji razvili partizansko aktivnost.

Po prvih strelah na okupatorja 22. julija 1941 je Vojni komite kamniškega okrožja sklenil, da iz prvih partizanskih edinic formira Kamniški bataljon in da dvigne splošno vstajo v noči od 27. na 28. julij 1941. 27. julij 1941 je v kamniškem okrožju potekel v zadnjih podrobnih pripravah. Vstaja se je pričela v določeni noči ob enih ponoči. Vse partizanske skupine razen kamniške, kjer je bila po sredi izdaja, so svoje naloge opravile. Najprej je partizansko vstajo naznanil visok plamen na mostu v Duplicah, ki veže Duplico z Radomljami, nato pa so močne detonacije na cesti Kamnik—Gornji grad naznanile Nemcem, da se je vstaja začela. Skupine partizanov Kamniškega bataljona so porušile v tej noči ceste, mostove, nasipe, uničile telefonske napeljave, požgale žetev na njivah v Srbijo pregnanih Slovencev itd. Nemški komandant žandarmerijskega okraja Kamnik je poročal 29. avgusta 1941 o tej noči, da je politični položaj (za Nemce) v tem okraju slab in da se je 27. julija začelo uporniško gibanje, katerega ne sestavljajo samo komunisti, ampak tudi nacionalisti. Dalje je poročal, da je to uporno gibanje — »sabotaže, ropi, napadi na varnostne organe in folksdojčerja — zajelo občine Kamnik, Homec, Radomlje, Domžale, Mengeš, Trzin, Ihan, Dob in Moravče«. Poročilo tudi navaja, da je bil porušen most preko Kamniške Bistrice na cesti Domžale—Ihan—Litija, pretrgan telefon in telegraf Domžale—Celje, poškodovan most pri Krtini (cesta Domžale—Moravče), poškodovan most na cesti Dob—Ihan, poškodovana, oziroma uničena dva lesena mostova v občini Homec—Radomlje, poškodovana telefonska linija v Jaršah ob glavni cesti Črnuče—Trzin in vzdolž železniške proge Kamnik—Ljubljana.

Z dobro organizirano gospodinjsko službo bo olajšano delo našim gospodinjam

(Nadaljevanje in konec)

Pri nas smo z ustanovitvijo Zavoda za napredek gospodinjstva in višje gospodinjske šole pred leti storile prvi odločilni korak v smeri načrtnega proučevanja in razvijanja sodobnega gospodinjstva. Obe ustanovi sta dali v svoji kratki dobi obstoja mnogo koristnega, kar dokazuje nujno potrebo po njunem nadaljnjem obstoju in razvoju. Tudi v drugih republikah ustanavljajo republiške gospodinjske zavode in višje ter srednje gospodinjske šole. Toda vse to, čeprav je videti mnogo, ni dovolj. Višje in srednje gospodinjske šole nam dajejo tako potrebne gospodinjske učiteljice. V Sloveniji je potrebno še več gospodinjskih učiteljic kot jih trenutno je, vendar nam primanjkuje šol. Zavodi za napredek gospodinjstva proučujejo in prilagajajo našim prilikam razne gospodinjske pridobitve v drugih državah, delajo na področju uvajanja zdrave prehrane v družinah in obratih, sodelujejo z našo industrijo, ki izdeluje razne gospodinjske stroje in druge predmete, strokovno pomagajo pri izgradnji sodobnih stanovanj, delajo za izboljšanje gospodinjskega izobraževanja itd. Gospodinjska pospeševalna služba je tista, ki ima nalogo posredovati gospodinjam in sploh vsemu prebivalstvu praktične gospodinjske pridobitve za izboljšanje življenjskih prilik.

V Sloveniji bo gospodinjska pospeševalna služba organizirana takole:

Na zavodu za napredek gospodinjstva je ustanovljen poseben oddelek za službo, ki bo skrbel za načrtno in organizirano posredovanje raznih dognanj na okrajne zavode, ki se snujejo ali so že osnovani pri vseh okrajnih ljudskih odborih. Okrajni zavodi pa posredujejo dalje prebivalstvu okraja nove izsledke.

Organizirana bodo gospodinjska predavanja in praktično prikazovanje posameznih del v gospodinjstvu, kakor pripravljanje hrane, smotrno nakupovanje, pravilno sestavljanje obrokov, prehrana otrok, pravilno pranje in likanje, razporeditev dela v gospodinjstvu, pripravljanje zalog, ravnanje z različnim tekstilom, uporaba raznih pralnih in čistilnih sredstev, smotrno ravnanje z dohodki in izdatki, uporaba sodobnih tehničnih pripomočkov, sodobna oprema stanovanj, uporaba elektrike in plina v gospodinjstvu, štednja s kurivom itd. V

kolikor bodo na razpolago še razni filmi, bodo svoja izvajanja podkrepila tudi z njimi. Organizirale bodo tudi razne tečaje in razstave za gospodinje žene in mladoporočena dekleta itd. S pridobljenim znanjem si bodo gospodinje lahko olajšale svoje delo, prihranile na izdatkih ter izboljšale življenjske pogoje sebi in družini.

Stefka Bregant:

Mladi železarji pišejo ...

Izlet na Reko

Pred kratkem je bil zaključen trimesečni tečaj za mlade livarje - kaluparje. Ob zaključku tega lepo uspelega tečaja je bila organizirana poučna ekskurzija. Tokrat smo se odločili za ogled livarn „Torpedo“ in „3. maj“ na Reki. Ogled teh livarn je bil zelo koristen in je ekskurzija v celoti dosegla svoj namen. K organizaciji te ekskurzije je prispevala lep delež tudi mladinska organizacija v livarni, posebno pa se je izkazal tov. Božo Pančur kot dober organizator. Kot gostje so bili povabljeni tudi tovariši, ki so predavali mladim tečajnikom - livarjem. Bili so prijetno presenečeni nad dobro organizacijo in vzorno disciplino mladih livarjev.

Ogled omenjenih livarn je bil zelo zanimiv za vse mlade udeležence ekskurzije, kajti videli so tudi druge načine dela, saj ima vsaka livarna svoje posebnosti, kjer se človek lahko veliko nauči. Udeleženci ekskurzije so videli, da imajo te livarne precejšnjo tradicijo, ponašajo pa se tudi z dobrim strokovnim kadrom in izdelujejo razne naprave tudi za našo vojsko.

Vodstvo ekskurzije je poskrbelo tudi za potrebno razvedrilo, mladi livarji pa so se krepko poslužili kopališča, ki jim je bilo v vročih poletnih dnevih zares dobrodošlo.

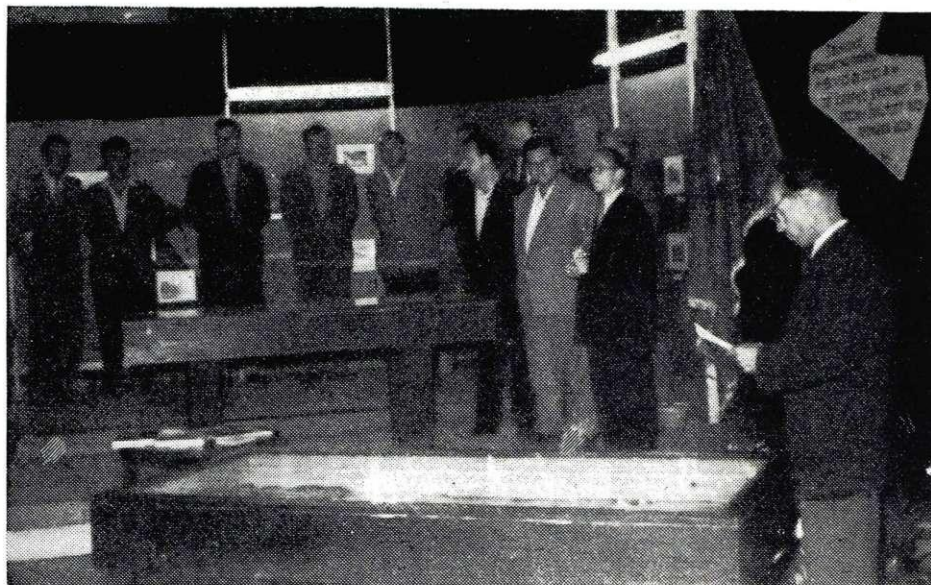
Na povratku z Reke so si udeleženci ekskurzije iz naše livarne ogledali še Postojnsko jamo. Velik del udeležencev ekskurzije si je lepote Postojnske jame ogledal prvič, mladi livarji pa so bili nad krasotami podzemlja v Postojni navdušeni in trdijo, da je Postojnska jama upravičeno svetovno čudo.

T. r.

Uloga Polde

Vtisi z naših razstav

Pri otvoritvi
zgodovinske
razstave na
Jesenicah.
Foto Torkar

V okviru prireditev, ki so bile na Javorniku v počastitev krajevnega praznika in 20-letnice stavke tekstilnih delavcev Slovenije, so pripravili v domu „Partizana“ na Javorniku zgodovinsko razstavo. Razstavo je organizirala Zveza borcev s sodelovanjem Planinskega društva, „Partizana“ in „Svobode“ Javornik. Skrbno pripravljena razstava je prikazovala spomine in posnetke s stavke javorniških valjavcev iz leta 1935, trpljenje, borbo in zmago javorniškega delavca med narodnoosvobodilno borbo, kakor tudi zgodovinski razvoj in uspehe javorniškega planinskega, telovadnega in prosvetnega društva. Organizatorji razstave so znali prikazati s številno razstavljenimi dokumentacijo politično in delavsko zavest, kakor tudi borbenost javorniškega delavstva, ki se je leta 1935 zoperstavilo kapitalistom — lastnikom takratne KID z 10-dnevno stavko. Razstavljen dokumentacija Planinskega društva, „Partizana“ in „Svobode“ je prikazovala aktivno delovanje javorniških valjavcev na političnem, kulturnem in športnem področju, razstavljen dokumentacija iz narodnoosvobodilne borbe pa je prikazala politično zavest Javorničanov, ki so se med prvimi odzvali klicu Partije in odšli v narodnoosvobodilno borbo, doprinašali žrtve v borbi, kakor tudi v raznih taboriščih, kjer so padali in umrli najboljši sinovi javor-

niškega industrijskega bazena. Razstava je prikazovala skratka vso napredno dejavnost javorniškega delavca. Organizatorji so se morda poslužili preobširne dokumentacije, saj je bilo razstavljenih na tisoče predmetov, ki si jih obiskovalec niti v enem dnevu ni mogel podrobno ogledati.

V počastitev 20-letnice tekstilne stavke Slovenije pa je organiziral Občinski odbor SZDL razstavo v mali dvorani delavskega doma na Jesenicah. Skrbno pripravljena razstava je prikazovala razredno gibanje od leta 1904 dalje po kronološkem redu vse do leta 1935, ko so stavkali javorniški valjavci oz. do leta 1926, to je do velike tekstilne stavke tekstilnih delavcev. Številne listine in fotografije, ki so prikazovale prizore iz tovarne ter ostala dokumentacija je spominjala na delavsko zavest jeseniških železarjev, ki so z važnimi zgodovinskimi dejanji in vztrajnim iskanjem delavske pravice doprinesli ogromen delež za uničenje izkoriščevalca — kapitalista. Dokumentarna razstava je bila strokovno pripravljena in vzbujala med obiskovalci veliko zanimanje. Poleg ostalih si je ogledal razstavi tudi podpredsednik OLO Kranj tov. Ivan Bertonec. Trdimo lahko, da sta obe razstavi uspeli in sta bili velik doprinos k obuditvi spominov na revolucionarnost našega delavca pri borbi za doseg njegovih pravic.

DOPISUJTE V »ŽELEZARJA«

Fizkultura in šport

Medobratno športno tekmovanje jeseniških železarjev

V mesecu septembru je bilo na Jesenicah zanimivo in pomembno športno tekmovanje, ki je bilo posvečeno 20. obletnici tekstilne stavke Slovenije. Za množičnost tega tekmovanja so tokrat poskrbeli nogometaši, atleti, igralci namiznega tenisa, kegljači, odbojkarji in strelci. To tekmovanje je bilo prav gotovo eno izmed najlepših in najbolj množičnih tekmovanj po osvoboditvi, zato objavljamo tudi podrobnejše rezultate v posameznih skupinah in disciplinah:

KEGLJANJE

Tekmovanja v kegljanju se je udeležilo 12 kegljaških ekip iz obratov jeseniške železarne. Kegljjači so tekmovali v mednarodnem slogu. Po zelo zanimivi borbi je zmagala ekipa Mehanične delavnice, na drugem in tretjem mestu pa sta ekipi iz Konstrukcijske delavnice in Livarne. Pričakovati je bilo, da bo boljše mesto v ekipnem plasmanu dosegla kegljaška ekipa iz obrata Jeklovlek, vendar so se kegljači zaradi slabe kondicije uvrstili tokrat na nekoliko slabše mesto. Ekipa iz obrata Jeklovlek je bila namreč v lanskem letu prvak železarne.

ODBOJKA

V odbojkarskem tekmovanju bi vsekakor moralo sodelovati več ekip. Grajati je treba tiste obrate kolektiva, ki so sicer prijaviili svoje odbojkarske ekipe za to tekmovanje, vendar niso sodelovali pri tekmovanju. Pripominjamo, da so bili odbojkarji iz obratov naše železarne zastopani v prejšnjih tekmovanjih bolj množično kakor letos. Tekmovanja so se udeležile le 4 odbojkarske ekipe. Prvo mesto v tem tekmovanju so dosegli tekmovalci iz elektro delavnice, drugo in tretje mesto pa si delita ekipi iz Kipitalne izgradnje in Metalurške industrijske šole.

NOGOMET

Kakor pri odbojki, tako smo pričakovali večjo udeležbo tudi pri tekmovanju nogometnih enajstoric. Tekmovalo je vsega 6 nogometnih moštev, prvo mesto pa so si priborili nogometaši iz Mehanične delavnice, ki so v zelo zanimivi in borbeni finalni nogometni tekmi premagali moštvo Elektrodelaavnice z rezultatom 2:1. Lepo igro so pokazali tudi nogometaši iz obrata Javornik III, dočim so bili člani nogometnega moštva Elektrodelaavnice nekoliko preostri. Drugo in tretje mesto sta osvojili enajstoric iz Elektrodelaavnice in obrata Javornik III.

NAMIZNI TENIS

Zelo dobro je bilo organizirano tekmovanje namiznoteniških ekip. V tekmovanju je sodelovalo kar 18 ekip s 56 tekmovalci, doseženi pa so bili naslednji rezultati:

Moški posamezno (registrirani): 1. Valentar Vinko, 2. Štrumbl Alojz.

Moški posamezno (neregistrirani): 1. Žlebir Janez, 2. Klemenc Danijel.

Mladinci: 1. Vovk Dani, 2. Žnidar Stanko.

STRELJANJE

Za množično udeležbo so tokrat poskrbeli tudi naši strelci. V borbo so poslali kar 23 ekip s 115 tekmovalci. Zmagali so strelci iz Žebjarne z 595 krogi, drugo mesto so osvojili strelci iz Konstrukcijske delavnice z 581 krogi, njim pa sledijo tekmovalci iz Predelovalnih obratov s 571 krogi. Med posamezniki je zasedel prvo mesto tov. Jože Otrin iz Predelovalnih obratov s 132 krogi, drugo mesto pa Baskal Jože iz Žebjarne s 108 krogi, dočim si delita 3. in 4. mesto tov. Alojz Mlinar in Terkljan Franc.

REZULTATI MEDOBRATNEGA TEKMOVANJA ŽELEZARNE JESENICE V ATLETIKI

	Točke:		
	moški	ženske	skupaj
1. Mehanična delavnica	5815	2275	8090
2. Vzdrževanje Javornik	2535	3418	5953
3. MIŠ	3314	—	3314
4. Elektro delavnica	2862	—	2862
5. OTK	1357	639	1996
6. Jeklovlek	—	1777	1777
7. Valjarna 2400	1671	—	1671
8. Elektroodni odd.	1316	—	1316
9. Martinarna	543	—	543
10. Konstruk. del.	523	—	523

Posamezniki:

Moški — 100 m: 1. Jenko Janez 12.0 (MIŠ), 2. Mlakar Janez 12.1 (MIŠ).

1500 m: 1. Vister Ožbi 4.30.4 (Meh. del.), 2. Jenko Janez 4.37.8 (MIŠ).

Višina: 1. Sodja Vlado 158 (meh. del.), 2. Vauh Janez 152 (el. del.).

Krogla: 1. Zidar Jože 10.82 (Vzdrž. Javornik), 2. Čufer Mirko 10.79 (Valjarna 2400).

Kopje: 1. Domjan Ivo 41.40 (meh. del.), 2. Legat Peter 41.0 (meh. del.).

Daljina: 1. Benedičič Franc 5.62 (OTK), 2. Šubic Anton 5.50 (meh. del.).

Ženske — 60 m: 1. Kodrič Vera 90 (Vzdrž. Jav.), 2. Šubic Anica 94 (Jeklovlek).

600 m: 1. Kodrič Vera 2.24.0 (Vzdrž. Jav.), 2. Domjan Ruža 2.28.0 (meh. del.).

Višina: 1. Božič Helena 125 (Vzdrž. Jav.), 2. Šubic Anka 125 (Jeklovlek).

Daljina: 1. Kodrič Vera 3.89 (Vzdrž. Jav.), 2. Šubic Anica 3.70 (Jeklovlek).

Krogla: 1. Rozman Sonja 7.13 (meh. del.), 2. Dreša Bogica 7.11 (OTK).

Disk: 1. Božič Helena 22.48 (Vzdrž. Jav.), 2. Dreša Bogica 21.50 (OTK).

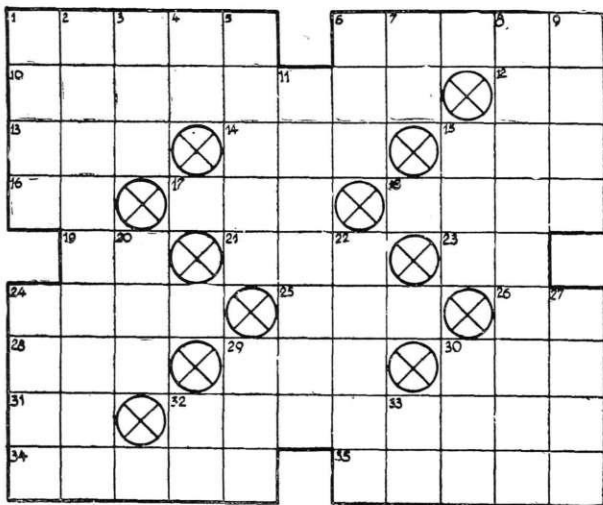
Prehodni pokal za leto 1956 je dobila Mehanična delavnica.

TEK OKROG JESENIC

1. Vister Ožbi 9.07.5 (meh. del.), 2. Černe Božo 9.12.0 (Vzdrž. Jav.), 3. Celerc Pavle 9.24.0 (martinarna), 4. Benedičič Mirko 9.27.0 (konstruk. del.).

Lep uspeh naših šahistov v severni Franciji

V zadnjih dneh meseca septembra je gostovala v Severni Franciji metalurška šahovska ekipa Slovenije. Na potovanje v Francijo so odšli na-

KRIŽANKA ŠT. 2

Vodoravno: 1. morska tesen, 6. prevozno sredstvo, 10. uslužbenec oddelka HTZ (priimek), 12. število, 13. jaz in ti, 14. oče, 15. letovišče blizu Opatije, 16. začetni — vodje kamnoloma, 17. pivo starih Slovanov, 18. grič, vzpetina, 19. ljudska pritrdilnica, 21. ljubkavalno moško ime, 23. vzpodbujevalni prislov, 24. zimsko prevozno sredstvo, 25. okrajšava za eno izmed republik, 26. okrajšava za »Varnostni svet«, 28. pregrinjalo, 29. vzklík bolečine, 30. poslanci, kurirji, 31. osebni zaimek, 32. vrsta šprotnika, 34. ime našega sekretarja, 35. napad, naval.

Navpično: 1. ovitek, 2. obrat naše železarne, 3. rimska boginja nesreče, 4. kot 23. vodoravno, 5. hrib pri Beogradu, 6. tuje žensko ime, 7. okrajšan veznik, 8. obrat naše železarne, 9. pokrajina v Zadnji Indiji, 11. prihranjevanje, »šparanje«, 15. elektron, 20. pripadnik starih Slovanov, 22. evropska država, 24. zlitje, 30. strast, želja, 32. kratica za »Športni klub«, 33. arabski žrebec,

5. Oblak Franci 9.47.0 (mehanična delavnica).

Ekipno: 1. Mehanična delavnica 120 točk, 2. Vzdrževanje Javornik 80 točk, 3. Martinarna 60 točk, 4. Konstruk. del. 40 točk.

Končni vrstni red obratnih tekmovalnih ekip je naslednji: 1. mesto Mehanična delavnica, Jesenice, 2. mesto Metalurška Industrijska šola, 3. mesto Elektro delavnica, Jesenice.

Iz zgornjih rezultatov kakor tudi iz samega vrstnega reda tekmovalnih ekip ob zaključku tekmovalnega leta je razvidno, da so prvo mesto v letošnjem medobratnem športnem tekmovalnem zasledili člani delovnega kolektiva mehanične delavnice, ki so tudi osvojili prehodni pokal. Ob zaključku najpogotveje le to, da imata največ zaslug za uspešno medobratno športno tekmovalno tovr. Dreša Mirkc iz željarnje in tov. Berlisk Slavan, ki sta v organizacijo tega tekmovalnega vložila veliko truda in naporov. Tekmovalje je pomembno še prav posebno zato, ker bo odslej v večji meri razgibano športno življenje med našimi delavci.

slednji igralci: Mišura in ing. Vrhovec, oba iz Celja ter Štrumbelj Zdravko, Jan, Korošec in Štrumbelj Lojze z Jesenic. Šahovsko ekipo je vodil sekretar podjetja tov. Janko Burnik, gostovanje naših šahistov pa je bilo izredno uspešno, saj smo odločili vse štiri dvoboje v svojo korist. Tako smo eno izmed teh srečanj osvojili z rezultatom 6:0, drugo srečanje 5½ : ½, nad drugoplasiranim moštvom šahovske lige v severni Franciji pa smo zmagali z rezultatom 4:2. Z istim rezultatom je bila naša ekipa tudi v zadnjem srečanju, ko smo po 4 urni, izredno težki borbi premagali šahovsko reprezentanco severne Francije. V sestavi omenjene reprezentance so igrali sami mojstri, oziroma odlični šahisti iz Francije, zato je naš uspeh v tem še večji.

Naše gostovanje v Franciji je bilo zelo uspešno, saj smo tako uspeli zblížati medsebojne odnose s tamkajšnjimi šahisti, kakor tudi s francoskimi delavci. Da je bilo naše gostovanje tako uspešno, so v nemajhni meri pripomogli tudi slovenski izseljenci, ki živijo v teh krajih. Člani naše šahovske ekipe so se vrnili v domovino po osem dnevnem bivanju v Franciji z nepozabnimi vtisi, ki so jih dobili pri francoskem ljudstvu, kakor tudi z darili, ki so jih prejeli ob tamkajšnjih srečanjih, spoznali pa so tudi, da sloves jugoslovanskih šahistov prodira v vedno večji meri tudi v druge države našega kontinenta.

Op. ur. O obisku naših šahistov v severni Franciji bomo obširneje poročali v prihodnjih številkah našega lista.

K. J.

Foto Jože Prešeren

Očka, vrni se zdrav domov /
pričakuje te sinko!